Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
REDACTIE EN INLICHTINGENDIENST . . . . . } TEL. 14519. POSTGIRO 114574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

INHOUD: *„Oost en West". — Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdeelingen: (I. Apeldoorn, II. Utrecht). — Mededeelingen. — Mutaties van 8 tot 15 October 1924.*

„Oost en West".

Toen de Vereeniging Oost en West geboren werd, en gedoopt moest worden het wichtje dat in dit jaar zijn 25en verjaardag herdacht in blakenden welstand, was het wel een gelukkige, treffend-juiste en vooruitziende gedachte het den naam te geven van Oost *en* West.

Immers, met het voegwoord werden de symbolen verbonden en tot een geheel gemaakt en zoodoende het doel der Vereeniging aangeduid: het versterken van den lang bestaanden band tusschen Nederland en de Indiën en omgekeerd.

Hier behoefde de Shakespeareaansche vraag: wat ligt er in een naam? niet gesteld. Oost en West dekt een begrip en wel een begrip van onzen tijd.

Want, hoe het ook in vroegere eeuwen geweest zij, thans is een tijdperk ingetreden van wederkeerige penetratie, van inwerking op- en wisselwerking tusschen Oost en West, op stoffelijk en geestelijk gebied als nimmer te voren. Met haar licht- en schaduwzijden, maar welke laatsten in de eersten zich zullen oplossen, dank zij de voortstuwende krachten van wetenschap en techniek welke het geslacht van heden laat beschikken over een bezit waarvan men, enkele geslachten terug, zich geen denkbeeld zou hebben kunnen vormen. Zal niet — een enkel voorbeeld — binnen een tijdsverloop van een paar jaren de afstand Amsterdam-Batavia tot op een derde zijn teruggebracht; aanschouwt niet reeds nu de Javaansche binnenlander in zijn „bios" de beelden, naar het leven, van personen en gebeurtenissen in de hoofdsteden van Europa?

Oost en West vloeien ineen en met de tegenstelling zal het gedaan zijn! Ten deele; er mogen dan geen Pyreneeën, geen afstanden meer zijn, voor 't overige is en blijft zoo niet de tegenstelling dan toch de verscheidenheid. Het is hiermede gesteld als met het prisma waarin de eenheid van het effen licht zich splitst in zoovele kleuren. De natuur legt de tegenstelling tusschen twee individuen, elkander nauw verwant, hoezeer veelvuldiger zullen ze zijn tusschen hen met eigen godsdienst, eigen zeden en gewoonten, die onder gansch andere luchtstreken leven, gescheiden door hemelsbreede afstanden van verre zeeën en landen.

De ongelijkheid blijft, maar hierom gaat het dat de onderlinge, nauwere aanraking van Oost met West het heilzaam werk zal verrichten dat de schaaf doet in de hand van den timmerman. Beschaving over en weer, opdat bij alle verscheidenheid een hoogere eenheid worde verkregen. Daartoe bieden Westersche wetenschap en techniek machtige hulpmiddelen, maar daartoe zal zeker ook meewerken de ernstige studie der contemplatieve ziel van het Oosten, het Oosten dat in zichzelf gekeerd leeft, dat de uiterlijke, materieele dingen voor ons Westerlingen van zooveel waarde, als bijkomstigheden beschouwt, maar dit weliswaar te lang gedaan heeft, waardoor het niet meegegaan is in den voortgang der andere volken op den aardbol.

De demonomagie der techniek beheerscht het Westen; het zou daarvan gerust iets kunnen overdoen aan het Oosten in ruil voor wat innerlijke rust.

Dit kort overzicht van de wederkeerige verhouding van Oost tot West, kan allerminst aanspraak maken op oorspronkelijkheid, die beschouwing is dan ook bijzaak en men zal dezelve wel willen aanmerken als een uitvloeisel van den aanhef welke den nadruk nog eens vestigt op den welgekozen naam onzer Vereeniging en daarmede op haar strekking welke in die benaming ligt opgesloten.

Naam en wezen onzer Vereeniging toch, passen in de omlijsting van het over de geheele wereld krachtig oplevend bewustzijn van te geraken tot betere, menschelijke verhoudingen. En de pogingen daartoe worden door weldenkenden dan ook niet onderschat. Door de verspreiding van meerdere kennis, van populaire kennis, tracht de Vereeniging Oost en West het hare te doen; een besch… poging, maar dan toch eene welke zich om… een daad, welker beteekenis niet te angstvallig… hoort te worden gemeten of gewogen — „… eikenschors bij 't pond gewogen, men weegt k… bij 't lood" — doch aangezien voor wat ze is… positieve daad ter bereiking van het grootsche… van meerdere toenadering tusschen de Volken.

Voor het lidmaatschap der Vereeniging … men zich aan bij het Secretariaat, Heulstraat… Den Haag, of bij de Secretarissen der afdeeling… hier te lande en bij onze vertegenwoordigers… Oost- en West-Indië.

Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema.[1]

Door Zuid-Sumatra.
(Slot).

Moord op een onderneming.

De controleur vertelde me, dat er voor e… dagen op een onderneming in de buurt een ass… was vermoord door een 50-tal koelies. De k… die emigreeren behooren tot het uitvaagsel… Javaansche maatschappij veelal. De Europeaan… met ze moet werken, kent hun taal niet, even… hun gewoonten, zeden, gebruiken. Conflicten… *nen* op die manier jammer genoeg niet uitblijven… Zoo ook hier. Aanleiding tot de moord schijnt… weest te zijn aanmerking op het werk. De zaak… in onderzoek. Voor de onderneming was h… zeer onaangenaam geval, want de 50 koelies w… gevangen genomen, waardoor ze ¼ van haar w… volk miste. De controleur vertelde nog, dat hij… 20 man gewapenden in een gerekwireerde v… auto snel naar de onderneming was geijld, de… aan opstand. Toen hij kwam zaten de 50 schuldigen… netjes in de rij gehurkt voor het kantoor van… administrateur, geduldig te wachten hoe er over… beschikt zou worden.

Een reis met hindernissen.

De verbinding met Lahat hokte: de auto was… op tijd. Oorzaak: defect lager van de krukas… wat te doen te hebben haalde ik mijn fotot… voor den dag. De mandoer vroeg of ik een kiek… hem wilde maken met zijn vrouw en wat dat… kosten. De moeder van den mandoer wou… gaarne een foto hebben. Ze had, vertelde ze… kinderen gehad, waarvan er nog 5 in leven w… (wat een verkwisting van vrouwekracht!) E… van was te Palembang. Ze wou hem gaarne… souvenir zenden, want ze voelde zich zwak… oppas van den controleur, die me het pak… boterhammen had gebracht, wilde ook gaarne… de partij zijn. Hij zou zijn vrouw halen, want… moest er ook op. De metselaar van een … gevangenis vlak naast de pasanggrahan zag d… bereidselen en was ook al begeerlijk. Dat werd… wel wat machtig, vooral toen ze vroegen hoeveel… portret kostte, want ze wilden allen ettelijke… drukken hebben. Ik vertelde hun, dat ik … eigenlijke „toekang gambar" was, maar het … deed voor mijn genoegen en of ze er genoegen… wilden nemen, dat ik ze alle tegelijk „nam"… den mandoer het negatief te zenden. Dan k… ze er te Tebingtinggi zooveel afdrukken v… maken als ze wilden. Dat vonden ze allen best… heb de kiek te Palembang laten ontwikkelen… negatief is goed. Hier te Djocdja laat ik er voor… zelf een afdruk van maken om het naar Mo… Blitti op te zenden. Ik vind het aardig, de mensch… een klein genoegen te kunnen doen.

Onder de bedrijven kreeg ik bericht dat de … er was. Ik stapte in en helaas met me, de gesj… Europeaan. De controleur had hem, om van …

[1]) Zie Kol. Weekbl. van 2 dezer.

rasiet verlost te zijn, een bewijs van onvermogen geven. Hiermee kon hij verder reizen. De chauffeur was een leuk type, een oud gediende. Ik maakte een praatje met hem over het ongeval, dat hij den vorigen dag had gehad. Daar ik zelf jaren lang achter het stuur had gezeten en in de jaren 1904/05 heel wat misère meegemaakt, kon ik over het vak wat meepraten. Hij vertelde me, dat een der lagers van de krukas stuk was geslagen en dat hij dit onderweg vervangen had door een ander, dat nog niet heelemaal kapot was en intusschen naar Lahat had getelegrafeerd om een nieuwe. Wie ooit eens een motor heeft gedemonteerd en gemonteerd, weet wat daar aan vast zit! Hij hoopte Lahat toch nog te kunnen halen. Vergis ik me niet, dan was de af te leggen afstand pl.m. 180 K.M. Dat is voor een oude vrachtauto op een slechten weg geen klein eindje! De weg voerde door zwaar oerbosch en diepe ravijnen. Af en toe hoorde men zwaar gekreeuw. „Apen", zei de gesjochte Europeaan. „Vogels", beweerde de chauffeur. De laatste bleek gelijk te hebben.

Ongeveer 20 à 30 K.M. voor Tebingtinggi hoorde ik een eigenaardig kloppen van den motor. „Het

begeeft zich", beweerde de chauffeur. „Zouden we Tebing kunnen halen", vroeg ik. Aan Lahat, pl.m. 80 K.M. verder, dacht ik al niet meer. „Vermoedelijk wel", zei de chauffeur. Het kloppen werd hoe langer hoe heviger. Als de zaak zich begaf, zou de ramp groot zijn: defecte cylinderstangen, stukken cylinder, alles kon er uit voortkomen. Gelukkig bereikten we Tebingtinggi. Het nieuwe lager was gekomen. De chauffeur trok zijn werkpakje aan en maakte aanstalten om te monteeren. Het zou nachtwerk worden. Des anderen daags moest hij weer vroeg verder. Ik verzoek den lezer om zich eens in den toestand in te denken: den dag te voren een hoop soesah gehad met de auto, een lager verwisseld. Doorgereden naar Moeara Enim, des ochtends vroeg. Teruggekeerd, des middags plm. 4 uur aangekomen te Tebingtinggi, steeds chauffeerend. Dienzelfden dag weer den motor uit elkaar gehaald om een lager te monteerren, wat zeer veel tijd kost. Des anderen daags vroeg weer verder. Ik vermoed, dat veel lezers dit alles gewoon zullen vinden. Het oordeel zal vermoedelijk anders zijn, als een Europeaan dezelfde hoeveelheid werk had gepresteerd, dezelfde plichtsbetrachting had geloond!

Om tijdig te Lahat te zijn, daar den trein naar Palembang te kunnen halen, nam ik een huurauto. De overwegingen, dat ik dan meteen van den gesjochten Europeaan af was, speelde bij dit besluit ook een rol. Typisch was het, dat niemand precies den loop der treinen wist. De chef van het postkantoor had de welwillendheid voor mij via Palembang te Lahat te informeeren. Om de gedachten te bepalen merk ik even op, dat dit ongeveer gelijk staat met een informatie vanuit Harlingen via Zwolle te Groningen. De huurauto was niet heelemaal gereed. Ik tawarde natuurlijk op den prijs. We werden het eens voor 40 gulden. De afstand was pl.m. 80 K.M. Er moesten twee man mee en het zou nachtwerk worden. Om 7 uur sloeg de motor aan. Ik legde mijn overjas op een der banken. De chauffeur voelde daarbij iets hards. „Of ik een bowen" bij me had. Ik begreep de vraag niet, maar een der omstanders noemde het woordje pistol. Toen begreep ik, dat een browning bedoeld was. „Waarom", vroeg ik toen? „Tegen de wilde beesten onderweg", zei hij. Hij zelf had een scherpe sabel meegenomen. De helper van den chauffeur, die er niets van gehoord had, deed mij onderweg dezelfde vraag. De tocht scheen dus niet zonder gevaar. Even buiten Tebingtinggi werd de weg ongelooflijk slecht. Het ging steil naar boven, ik stapte dus maar uit en hielp meeduwen. Het herinnerde me aan mijn eerste autotochten de Tjandiheuvel op, nu 20 jaar geleden. Toen het koelwater nog kookte, de auto's niet konden klimmen, de accuontsteking telkens weigerde.

In het oerwoud.

Het was hemelsch mooi weer: volle maan, geen wind, een heldere hemel. Voeg daarbij de stilte en de majesteit van het geweldige oerwoud, de niet geringe kans om met de auto ergens te blijven steken, de vermoedelijke kans daarbij wild gedierte te ontmoeten, het was inderdaad een tocht om nooit weer te vergeten! Eigenlijk gezegd was ik blij, dat de auto slecht liep: de chauffeur *moest* langzaam rijden! Een 20-tal kilometers („kilo", zegt de Sumatraan) van Tebing kwamen we langs twee stilstaande A. D. S. S. auto's. Een flesch gevuld met olie, voorzien van een brandende pit van kapok, boven op de kap, maande passeerende voertuigen tot voorzichtigheid. Het was voor mijn chauffeur een welkome gelegenheid om weer eens aan den motor te prutsen. Achter de groote lastwagens stond een klein karretje met een koe er voor. Er in zaten een man en 4 kinderen, rondom een lantaren geschaard. Het kleinste kindje huilde verdrietig. Ik vroeg den man waar hij zoo laat in den avond — het was al ruim 9 uur — naar toe ging. „Naar zijn ladang" (velden), zei hij, dicht bij Tebingtinggi! Het zou dus diep in den nacht worden eer hij er aan kwam. Hij vertelde me nog, dat zijn vrouw pas gestorven was, dat hij nu naast zijn arbeid ook nog de zorg voor 4 kleine kinderen had en dat hij nu soesah had. Waardeering komt vaak pas als men iets mist. De arbeid der moeder wordt zelden naar waarde geschat, in Europa niet en hier niet! Pas bij dood of langdurige ziekte komt de erkenning van haar arbeid ... maar dan is het vaak te laat! De man deed groote moeite het kindje te sussen. Het lukte maar half. Toen onze auto „gerepareerd" was, kon hij ons voorbij rijden. Hij verdween met zijn karretje in de schaduwen van het groote eenzame woud! Wij reden verder. De radiator floot als een „fluitketel", velen uit den oorlog nog wel bekend. De chauffeur trok zich er niets van aan. Tot wij ergens bij een rivier kwamen en de knecht de radiator kon vullen. Ettelijke blikken koud water werden in het kokende water gestort. Sukkelende, repareerende, duwende ging het verder. Langzaam kropen we door het grootsche oerwoud, met zijn diepe ravijnen en majestueuze boomen. Af en toe reden we door een kleine nederzetting. Wellicht was het een 6 à 8-tal op den 80 kilometer langen weg. Om 1 uur des nachts was ik te Lahat. We hadden 6 uur over den weg gedaan. „Vlug was anders", maar de indruk van het woud is er te dieper door geworden. Aan „ondieren" hadden we ontmoet: één wild varken, dat over den weg schoot en 6 keer beesten, die naar ik vermoed, apen geweest zijn. Ik zeg vermoed, omdat ik het niet goed kon zien: de lampen waren nogal slecht, gingen af en toe zelfs uit! Gelukkig scheen de maan, kon de auto niet snel vooruit, was het hemelsch mooi weer en was de weg, hoewel slecht, nogal breed.

Atjehsche herinneringen.

Mevrouw de Nijs, echtgenoote van den assist.-resident te Lahat vertelde me hoe ze op Atjeh meisjes voor het onderwijs had weten te winnen. De moeilijkheden waren vele geweest. De eerste zorg was om de kinderen op school te krijgen. De moeders waren er zeer tegen gekant, vertrouwden de zaak niet. Geregeld kwamen ze door de ramen van het leslokaal gluren om te zien of er niets onbehoorlijks met de leerlingen geschiedde. Lezen mochten ze niet, rekenen evenmin. Mevrouw liet ze daarom matjes vlechten volgens de Fröbelmethode. Zoo leerde zij hun tellen en eenig begrip krijgen van rekenen. Het lezen mocht na eenigen tijd ook worden geleerd. Dat ging zoo: de vrouwen op Atjeh brengen eigendommen ten huwelijk mee. Die worden vaak door de mannen beleend. Daarbij wordt dan een schriftelijk kontrakt opgemaakt dat in tegenwoordigheid van de echtgenoote wordt voorgelezen en daarna door deze met een kruisje onder-

teekend. Dit verpanden geeft vaak aanleiding tot groote moeilijkheden omdat er iets anders wordt voorgelezen dan er geschreven staat. De vrouw kon dit niet controleeren, omdat ze niet kan lezen. Van dit feit maakte Mevrouw gebruik om er de vrouwen op te wijzen, hoe nuttig het voor ze zou zijn, als die kunst wel hun eigendom was. Het sloeg in, het argument. En toen mochten de meisjes leeren lezen. Mevrouw had bij haar streven de vollen steun van haar echtgenoot: als de kinderen niet *kwamen*, liet hij ze *halen*. Zeer tot mijn spijt moest ik van het in het wel en wee der inheemsche bevolking zoo belangstellende echtpaar te spoedig afscheid nemen. Ik hoop, dat Mevrouw me nog het een en ander over haar mooie werk zal willen mededeelen! Want voor Indië *geen* vooruitgang zonder verheffing der vrouw, *geen* oplossing van het bevolkingsvraagstuk zonder haar hulp!

Palembang.

Van Lahat naar Palembang loopt een trein, pas voor het verkeer geopend. De aanleg van de spoorbaan is dus van recenten datum. Toch treft men ook hier aan, waartegen zoo herhaalde keeren in de tropen is gezondigd, het graven van putten vlak naast de baan, putten die een gevaar vormen voor de volksgezondheid, omdat ze de verspreiding van malaria bevorderen en vaak die ziekte daar brengen waar ze nooit heeft geheerscht.

In Palembang overtreft, naar men mij zeide, het sterftecijfer het geboortecijfer. Dit schijnt men te wijten o.a. aan het veel voorkomen van dysenterie, een ziekte verspreid met het water dat men drinkt. Vreemd genoeg is regeeringshulp bij den aanleg eener waterleiding geweigerd, waarbij men als argument heeft aangevoerd, dat de gezondheidstoestand der stad van dien aard was, dat regeeringssteun niet gemotiveerd zou zijn. Het schijnt me een vreemde geschiedenis toe voor een stad, waar meer menschen sterven dan er geboren worden. Een eigenaardigheid van de stad is, dat ze door een breede rivier, waarover geen behoorlijk verkeersmiddel leidt in tweeën wordt gescheiden. Een behoorlijk toegelicht plan voor een veerpont werd door den gemeenteraad verworpen, waarbij vooral de vertegenwoordiger van een petroleummaatschappij een voorname rol heeft gespeeld. Hij vond het niet goed dat het personeel zijner maatschappij, ik meen een 500 man sterk, dan ten allen tijde met auto's e.d. naar Palembang zou kunnen gaan. Hij zou dan de contrôle over zijn personeel verliezen. Zoo werd het algemeene aan het bijzondere belang geofferd! Ik weet dit van goed ingelichte zijde. Ik sprak er over met een handelsman, die opmerkte, dat ik, nog maar een paar uren ter plaatse, met de finesses niet bekend kon zijn, veel minder goed dan hij, die er al ruim 3 jaar was. Ik vroeg hem toen of hij wel wist, wat geregeld door de Moesie afdreef. „Jawel", zei hij, „de concessie van Neeb" (waterplanten waarvoor de Heer Neeb eens concessie had aangevraagd om ze te mogen verzamelen en gebruiken als varkensvoer). „Goed", zei ik, „maar waar komen die vandaan?" „Wel, van de moerassen waar ze losraken door de werking van eb en vloed." „Neen", zei ik, „dat is mis, het heeft niets met moerassen en eb en vloed te maken; die planten komen van de sawahs, o.a. van de Kajoe-Agoengstreek, waar ze tegen den nieuwen planttijd worden losgewerkt en in het water geworpen. Ik heb u de vraag gesteld, om te illustreeren, dat iemand, die enkele uren op een plaats is, soms beter opmerkt dan een persoon, die er jaren heeft gewoond". Lachend gaf hij zich gewonnen: het was een man met wien te praten viel!

De belangstelling van inheemsche zijde in het werk van den gemeenteraad is uiterst gering. Dit komt, omdat de inheemsche bevolking niet die mannen in den raad kan brengen, die ze dit ambt waardig acht. De eisch: kennis der Nederlandsche taal is daarvan de oorzaak. Hoe groot is het verschil in belangstelling als het margazaken betreft, waar de menschen hun eigen taal kunnen spreken, bij die gemeenteraden. Thans zijn jonge mannen er lid van wie het aan inzicht en ervaring ontbr... Dit is me van belangstellende inheemsche ... medegedeeld.

De bijzonderheid van Palembang is deze, d... inwerking van eb en vloed er zoo groot is, dat... eene gedeelte van den dag onder water staat... later droog is. Dit is zoo bekend dat ik er niet... behoef te praten. Ook niet, dat het er wemelt... muskieten; gelukkig schijnt malaria er onbe... te zijn. Pl.m. 2000 honden, die een ontzettend... vaar voor de bevolking beteekenen, liepen er... voor kort rond. Voor den burgemeester was ... aanleiding te trachten dit aantal sterk te doen... minderen. Dank ontvangt hij klaarblijkelijk ... dien maatregel niet. Ik hoop intusschen, dat hij... aantal onbeheerde, meesterlooze honden tot nu... weten terug te brengen!

Kajoe Agoeng.

Er was mij sterk aangeraden Kajoe-Agoeng... omstreken te gaan bezoeken. Ik zou daar ke... maken met een oeroude beschaving. Jammer... noeg kon men mij terzake niet inlichten en twij... men er aan of ik wel heelemaal juist was inge... Intusschen kreeg ik de hulp van bestuursam... naren, die me zoo goed ze konden, voorlichtten... zag er den eigenaardigen sawahbouw, de typ... manier van vischteelt, beide van groote betee... voor de voeding en daarmee voor het bevolki... vraagstuk, de zeer uitgestrekte arènpalm-aan... tingen, die dienen voor suikerfabricatie, de... interessante woningbouw; maakte kennis ... enkele gewoonten en zeden, en „last" maar... „least" zag ik de uitgestrekte rubberaanplant... der bevolking. Die bevolking is welvarend, ... den zin, dat ze geen honger lijdt, maar werk... het bezit is van eigendommen. Het schijnt, ... oude beschaving schuil gaat onder den ... economischen aanleg der bevolking, die ze ... tisch maakt en berekenend. Mijn verblijf in ... interessante streek had ik zeer tot mijn spijt te... genomen. Ik hoop van harte, dat ik de gegeven... ik gevraagd heb, ter gelegener tijd zal ontv...

Ik keerde terug naar Palembang, vertrok met... boot, en met een vluchtige blik op Salat-Dj... waar jammer genoeg een voor het bevolki... probleem zoo gewichtige vraagstuk van rijst... bouw en gros is mislukt, verdween Sumatra in... duisternis! Zal ik het ooit terugzien?

Kunst, Kunstnijverheid en Huisv...

De Indische Sierkunst op de Parijsche Tentoonstelling?

Nog altijd staat er helaas een groot vraagteeken ... ter dit opschrift, niettegenstaande toch *velen* in ... lande — getuige ook de artikelen daarover ... groote pers — ten stelligste overtuigd zijn, dat 't „... en schande" zou zijn, als in Mei '25, om welke ... dan ook, geen profijt werd getrokken van de ... Frankrijk geboden éénige gelegenheid om gedu... zes maanden op de te Parijs te houden *Exposition In... ternationale des Arts Décoratifs* de daarvoor in all... zichten zoo prachtig geëigende, levende Ned.-Ind... kunstnijverheid aan het wereldpubliek te toonen... die *velen* schijnen niet te behooren tot de macht... vermogen-hebbenden in den lande, anders zou, ... bij de rijkssubsidie-verleening, als bij de beno... der Regeeringscommissie voor bovengenoemde ... toonstelling, van zelfsprekend op het tot stand b... van een belangrijke afdeeling Nederlandsch-In... sierkunst gerekend zijn. Toen dit niet het geval... te zijn geweest, heeft het bestuur van „Boeat... zooals den lezers van het Koloniaal Weekblad bek... is — dadelijk getracht door overleg, zoowel met ... Minister van Koloniën als met de Nederlandsche ... toonstellingscommissie, alsnog daarin verandering ... krijgen, doch kreeg daarop allerlei z.i. weinig ... houdende bezwaren te hooren. Ook hier geldt ... Engelsche spreekwoord: *where there is a will, th... is a way.*

De Minister van Koloniën, die zeide geen subs... er voor te kunnen verleenen, zou althans den Gou...

...r-Generaal in gunstigen zin er over schrijven, het-
...trouwens ook reeds geschied was in November
...23, toen de heer P. A. J. Moojen, namens den Bond
...Indische Kunstkringen, zoowel bij onzen gezant te
...rijs als bij het Dep. van Koloniën, de wenschelijk-
...d en mogelijkheid van Indië's deelname aan de
...toonstelling bepleit had, mits van officieele zijde
...un werd verleend. Begin '24 was echter door de
...derl. regeering besloten, bezuinigingshalve, in het
...eel niet aan de Parijsche tentoonstelling deel te
...en; eerst vlak vóór het recès der Staten-Generaal
...erin verandering gekomen en de subsidie gevo-
...d. Deze toestand was waarschijnlijk schuld, dat
...n officieel antwoord uit Indië ingekomen is. Minis-
...de Graaff heeft onlangs echter nogmaals geschre-
...en telegrafisch antwoord verzocht.

...n den voorzitter der Nederl. tentoonstellingscom-
...ie, met wien nog steeds overlegd werd, kreeg de
...dente van „Boeatan" eerst 6 dezer het volgende
...oord:

„Over het deelnemen van Indië aan de Parij-
...sche tentoonstelling zijn nog verschillende bespre-
...kingen, zoowel door den heer Heldring als door
...mij gevoerd en daarna ben ik naar Parijs gegaan
...om met het Fransche Tentoonstellingsbestuur nog
...een en ander te overwegen.

Daarbij is mij gebleken, dat de andere landen
...geen Koloniale Kunstafdeeling organiseeren, ter-
...wijl ook de Franschen zelf niets bijzonders in die
...richting ondernemen. Ik krijg den indruk, dat al-
...len wachten tot de groote Koloniale tentoonstel-
...ling, die in 1927 in Parijs zal worden gehouden.
Uit de voorloopige correspondentie was mij ge-
...bleken, dat de tentoonstellingsleiding wel een zaal
...voor onze Koloniën wilde reserveeren, maar te
Parijs zijnde bleek mij, dat het een zaal was, die
...vrij achteraf gelegen was en daarbij niet bizonder
...goed verlicht en te midden van de afdeeling on-
...derwijs, zoodat een inzending daar zeker niet tot
...zijn recht zou komen. Na mijn terugkomst uit Pa-
...rijs is de zaak nog eens uitvoerig door de regee-
...ringscommissie overwogen en deze is daarbij tot
...het besluit gekomen, dat, in verband met alle
...bovengenoemde omstandigheden, van een inzen-
...ding Indische kunst moet worden afgezien. De
...commissie was van meening, dat alle krachten
...moeten worden ingespannen, om in 1927 met een
...werkelijk zeer belangrijke inzending te komen en
...dat deze plannen ongunstig beïnvloed zouden wor-
...den, wanneer in 1925 een veel kleinere onderno-
...men werd. Op verzoek van den Consul-Generaal,
...den heer Droogleever Fortuyn, heeft op zijn bu-
...reau nog een bespreking plaats gehad met den
...Secretaris van de Vereeniging France—Java, die,
...naar ik begreep, ook reeds over een inzending in
1925 met „Boeatan" in correspondentie was ge-
...weest en die zich ten slotte er mee accoord ver-
...klaarde om alle krachten te verzamelen voor een
...goede inzending in '27.

Hoogachtend,
(w.g.) J. de Bie Leuveling Tjeenk."

...door andere koloniale landen geen koloniale
...ling wordt georganiseerd, is toch zeker voor Ne-
...land geen reden om het evenmin te doen. Buiten-
...Engeland heeft „Wembley" ook in dienzelfden
...en het „niets bizondere" der Fransche koloniën
...meevallen, te oordeelen naar hetgeen op vorige
...toonstellingen daarvan te zien was.

...door de Fransche regeering afgestane plaats „te
...en van de afdeeling onderwijs" is nog zoo ver-
...lijk niet, nu de regeering in Ned.-Indië juist den
...ten tijd hare aandacht, op doeltreffende wijze,
...aan den handenarbeid en de sierkunst bij het on-
...wijs aan de inboorlingen. Ook daarvan zou iets
...en worden getoond. Die te reserveeren plaats
...natuurlijk niet voldoende zijn voor al het andere:
...velerlei voortbrengselen op kunstnijverheidgebied
...den geheelen archipel, in de eerste plaats op tex-
...gebied.

...zou dus andere raad moeten worden ver-
...aft, en al weder: *where there is a will, there is*
...*way.*

Hoe zou een mooie inzending, al zou die in de ge-
...en omstandigheden *„klein, maar rein"* moeten zijn,
...plannen aan een eventueele Nederlandsche deel-
...e aan de groote koloniale Parijsche tentoonstelling
...'27, „ongunstig beïnvloeden" kunnen?

...tegendeel zou zij een zeer gewenschte, doeltreffen-
...inleiding en voorbereiding kunnen zijn voor die
...ere, algemeene tentoonstelling, *als* die tot stand
..., wat door den heer Heldring een paar maanden
geleden, op goede gronden, zéér betwijfeld werd. In elk geval, het een sluit het ander niet uit. De stoot tot deelname in Mei a.s. zal nu echter geheel uit Indië zelf moeten worden gegeven. De uitvoering zou dan aan bevoegde personen in Nederland en te Parijs kunnen worden opgedragen.

Wij hebben alle hoop, dat de belangrijkheid er van in Indië zal worden ingezien en dat een goede oplossing zal worden gevonden. Te Parijs heeft ook de jonge vereeniging *France—Java,* met haar ijverigen secr.-generaal, Ir. W. J. F. de Rijck v. d. Gracht, er zich voorgespannen en blijft diligent, evenals „Boeatan".

De dagbladen vermeldden onlangs:

Tentoonstelling te Parijs in 1925.

De bouw van het Nederlandsche Paviljoen, volgens de plannen van architect J. F. Staal, is opgedragen aan de aannemersfirma C. Alberts en Zoon te Amsterdam. Binnenkort zal dus met het maken der fundeering te Parijs worden aangevangen. Zooveel mogelijk zullen alle onderdeelen hier te lande worden gemaakt, terwijl de materialen bij voorkeur van Nederlandsch fabrikaat zullen zijn. Om het metselwerk, dat decoratief en sculpturaal behandeld is, uit te voeren, zal een ploeg Nederlandsche arbeiders naar Parijs gaan, om ons bij uitstek nationaal materiaal op goede wijze te verwerken.

Aan den bouw van de verschillende tentoonstellingshallen werken de Franschen met kracht, terwijl ook reeds de Engelsche en Italiaansche paviljoens in aanbouw zijn.

Een typisch Javaansch gebouwtje, van Indisch materiaal, zij 't dan ook van bescheiden afmeting en inrichting, gevuld met Indonesische kunstnijverheid, welke over het algemeen meer in den smaak van vreemdelingen dan van [illegible]landers valt, zou zeker een bizondere aantrekkelijkheid vormen der Parijsche tentoonstelling, al stond het niet in de rij der groote paviljoens. Nog is er tijd om iets werkelijk goeds en fraais tot stand te brengen, maar dan moet ook zoo spoedig mogelijk een beslissing worden genomen.

Een nieuwe Uitstalling in „Boeatan".

In de toonkamers van „Boeatan", Heulstraat 19, Den Haag, is thans eene groote collectie Javaansch houtsnijwerk uitgestald: paneeltjes, in groote verscheidenheid van vorm, afmeting en versiering, sommige ook met bijpassende lijsten, bizonder geschikt om er allerlei smaakvol versierde meubeltjes van te laten maken. In menige salon, eetkamer of hall van oud-Indiërs van smaak ziet men thans reeds banken, theetafels, boekenkastjes, spiegels, bordenrekjes, kapstokken, enz., enz., versierd met dit eenig fraaie houtsnijwerk, dat haast belachelijk laag van prijs is.

Van Week tot Week.

7—13 OCTOBER.

De vliegtocht Holland—Indië. Sedert de verschijning van het vorig nummer van het Kol. Weekbl. bleef het betreurenswaardig incident met zijn gevolgen het onderwerp van den dag.

Uit alles wat tot dusverre (13 Oct.) er over werd geschreven meent men de conclusie te mogen trekken, dat de tocht in ieder geval opnieuw zal worden ondernomen, doch de hervatting met de zwaar beschadigde F VII in de eerste maanden vrijwel uitgesloten is.

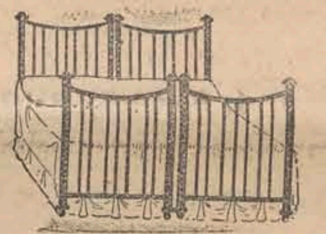
Het Comité „Vliegtocht Holland—Indië" deed een beroep op de offervaardigheid van alle landgenooten om, ieder naar zijn krachten, geld bijeen te zamelen voor de voortzetting van den tocht. Men kan zijne bijdrage zenden aan den Secretaris-Penningmeester van het Comité, den heer W. L. Groeneveld Meijer, Heerengracht 13, Den Haag.

Sympathiebetuiging generaal Snijders. Ook de Vereeniging „Indië Weerbaar" te Weltevreden telegrafeerde aan generaal Snijders een sympathiebetuiging naar aanleiding van het gebeurde op den ontwapeningsdebatavond in den Dierentuin te 's-Gravenhage. (Zie Kol. Weekbl. van 9 dezer).

Indische nalatenschappen. In de Stct. no. 197 is opgenomen de staat van nalatenschappen, berustende bij de weeskamers in Nederlandsch-Indië te Batavia, Semarang, Djokjakarta en Medan.

Pest op Java. In de week van 19 tot en met 25 Augustus werden in totaal 221 gevallen gerapporteerd, waarvan in de afd. Temanggoeng 33, Wonosobo 2,

[illegible]KBAAR.

BESCHIKBAAR.

Magelang 15, Djocjakarta 1, Soerakarta 16, Klaten 17, Bojolali Salatiga 25, Kendal 8, regentschap Batang afdeeling Pekalongan 8, afdeeling Bandjarnegara 69.

Duitsche filmexpeditie naar Ned.-Indië. Het „Vaderland" verneemt, dat het groote Duitsche Ufa-Declafilmconcern een expeditie naar Nederlandsch-Indië zal zenden, om Java en alle buitenbezittingen te doorkruisen en te filmen. De expeditie, welke een wetenschappelijk en een commercieel karakter zal dragen, staat onder leiding van dr. F. W. Murrau te Berlijn en vertrekt binnenkort per s.s. „Juliana" naar Batavia. Het Departement van Koloniën heeft zijn volkomen medewerking toegezegd om de film-expeditie te doen slagen.

W. Huisman †. Te Dieren is overleden de heer W. Huisman, oud-gezaghebber van de Gouvernements-Marine en oud-hoofdambtenaar in Ned. Oost-Indië, ridder M. W. O. 4e kl. en van de Oranje Nassau Orde.

De Indische Staatsspoor. Het bedrijfsoverschot van de Staatsspoor bedraagt over 1923 ruim zes millioen.

J. F. P. Richter †. Te 's-Gravenhage is, 71 jaar oud, overleden de heer J. F. P. Richter, oud-hoofdingenieur bij de Staatsspoorwegen in Nederl.-Indië, ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw.

De heer Richter werd in November 1889 benoemd tot tijdelijk ingenieur 1ste klasse bij de lijn Preanger-Tjilatjap. Na in 1903 bevorderd te zijn tot hoofdingenieur, werd hij in 1911 benoemd tot hoofdingenieur 1ste klasse. In hetzelfde jaar kreeg hij, op zijn verzoek, eervol ontslag, zulks onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten, door hem aan den lande bewezen.

De overledene heeft deel gehad aan de voorbereiding en den aanleg van verschillende Indische spoor- en tramlijnen.

De onderzeeboot K X. Blijkens bij het departement van Marine ontvangen bericht, is de onderzeeboot „K X", onder bevel van den luitenant-ter-zee 1e klasse J. W. A. A. Heydt, op haar uitreis naar Ned.-Indië den 7en Oct. van Sevilla vertrokken, den 8en Alboran-eiland (Middellandsche zee) gepasseerd en den 12en te Tunis aangekomen.

Chef van den Generalen Staf. De kolonel der Infanterie P. van Genderen Stort is met ingang van 2 December benoemd tot chef van den generalen staf.

W. H. van de Pol †. Te Brussel is den 1en October j.l. overleden de heer W. H. van de Pol, gep. generaal-majoor van het Ned.-Indisch leger.

Indië en de verkiezingen. De heer P. Bergmeijer, oud-lid van den Indischen Volksraad, heeft voor de anti-rev. kiesvereeniging te Dordrecht gesproken over Indië en de a.s. verkiezingen.

Op een rif geloopen. Het flottiljevaartuig Mataram is nabij de kust van Flores op een rif geloopen. De Pelikaan verleent assistentie. (Aneta, 9 Oct.).

Een nader telegram bericht: De positie van het flottieljevaartuig is hopeloos.

De Vlootwet. „Indië Weerbaar" organiseerde een lezing over de vlootwet. Er was groote belangstelling. De loslating van de basis werd becritiseerd. (Aneta, 9 Oct.).

Een schip naar Djeddah. De Stoomvaart Mij. Nederland dirigeerde de uitreizende Kangelan naar Djeddah, waar de boot morgen arriveert. (Aneta, 9 Oct.).

De Inlandsche rubbercultuur. De rubberproducenten zijn voornemens een onderzoek in te stellen naar de toekomst van de Inlandsche rubbercultuur. De daarvoor benoodigde *f* 36.000.— zijn aanwezig. Gewacht wordt op genezing van dr. Pekelharing. (N. R. Ct.).

Marine-manoeuvres afgelast. De marine-manoeuvres bij Balikpapan (Borneo) zijn afgelast wegens gebrek aan steenkool, waarvoor geen fondsen beschikbaar zijn.

Bevorderd. Luit.-Kol. der Inf. van het O.-I. leger is bevorderd tot Kolonel, de Majoors M. J. E. Bos en J. H. F. Gelpke tot Luit.-Kolonel en de Kapiteins J. N. Broese en A. M. Verhaar tot Majoor.

Mutaties Pensioenfondsen. Aan prof. D. G. Stibbe is, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als commissaris voor Nederland van de eigen pensioenfondsen voor de Indische landsdienaren. Als zoodanig is benoemd de heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, oud-resident van Amboina.

Prof. Dr. E. Moresco. Tot buitengewoon hoog in de Koloniale Politiek aan de Neder Handels-Hoogeschool te Rotterdam is beno E. Moresco, oud-Vice-President van den Ra Indië, te 's-Gravenhage.

Een grafmonument voor Generaal van Heutsz. werd medegedeeld, dat het stoffelijk oversc generaal Van Heutsz uit Zwitserland naar land binnenkort zou worden overgebracht tot huldiging aan de nagedachtenis van Van waarschijnlijk een standbeeld zou worden richt.

De overbrenging van het stoffelijk ov naar Amsterdam zal eerst geschieden als de gekoesterde plannen geheel zullen zijn uit Het ligt niet in de bedoeling een standbeeld richten, maar wel is men voornemens een ment op het graf te plaatsen. Het is vrij zek het stoffelijk overschot een rustplaats zal op de Nieuwe Oosterbegraafplaats te Amster

Het indertijd samengestelde comité tot ging van de nagedachtenis van Van Heutsz zich voor eerst de benoodigde gelden in te len en daarna het monument, waarvoor ver lijk een prijsvraag wordt uitgeschreven, te vervaardigen, om ten slotte het stoffelijk schot naar Amsterdam te doen overbrengen gelijk met de plechtige onthulling van het ment de teraardebestelling met militaire doen geschieden.

Voordracht Indisch Genootschap. In de Vrij dezer onder voorzitterschap van prof. mr. Vollenhoven gehouden vergadering van disch Genootschap, leidde de heer dr. G. wenhuis, gedel. lid van den Onderwijsraad onderwerp: Het Nederlandsch in Indië, een politieke beschouwing.

Een vrij uitvoerig verslag dezer vergadering scheen in de N. R. Ct. van Zaterdag 11 Oct tendblad).

Voordracht over het Ned. gezag in Indië. Vereeniging van Verlofsofficieren der Land- en Zeemacht, afdeeling Rotterdam, prof. mr. J. C. Kielstra den 13en dezer ald lezing over de bevestiging, taak en toekom het Nederl. gezag in den Oost-Indischen Ook van deze voordracht geeft de N. R. Ct. uitvoerig overzicht (Ochtendbl. van 14 Oct.).

Persoverzicht uit de Indische Bla en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het bolsjewisme in Oost-Azië. De S. R. te Djo Het Openbaar Gehoor (vervolg).

In een beschrijving van *het bolsjewisme in Oos* toont het *Soerabajasch Hbl.* (4 en 5 Sept.) aan, eigenbelangen der Sovjet-leiders en die van het sche rijk ten nauwste met elkander verbonden Daarom kent men in Moskou ook maar één geb van het zelfbehoud, en heiligt dit doel alle mid De lieden, die dit werk dirigeeren, begrijpen men, welk belang landen als Engeland en Ned hebben bij hun koloniën, *beter dan Nederland zelf begrijpt.* Slagen zij er hier in, op welke wij er niets toe, de economische belangen van de peesche staten te treffen, door hen in Azië te dan heeft dit een crisis in Europa ten gevolge, daar nader bij het doel brengt. Zoo is de actie in Indië geen doel, maar middel, gelijk ook hun op in Afghanistan direct tegen Voor-Indië, maar tegen Londen gericht is. De actie in Azië zal zich passen aan de omstandigheden.

De *Locomotief* (2 Sept.) geeft een verslag *mislukte vergadering der Sarekat Rajat te Jog* de S. R.-leider Darsono de namen S. I. en Mo dijah noemde, eischte men, niet over S. I. of over hammaddijah te spreken. Sprak Darsono over laise en werkloosheid in Engeland, dan klonken men: „Niet over andere landen! *Djawa! Djaw* hem beklom Hani, een leider der Mohammaddijah podium onder enthousiaste toejuichingen. Hij met *Oeloek Salam,* een gebed. Hani beperkte zich het aanwijzen van de fout van dezen avond, welk in de onhandigheid van het bestuur, dat wel wist een aanval op den Islam de vergadering in

zou brengen. Onder zeer luid applaus verliet Hani podium. De Zondagochtend-vergadering is ook tot mislukking geworden. Het scheen, dat de Mohammadijah-menschen zich er op toe hebben gelegd om vergadering in de war te sturen.

De heer *V. H.* besluit in het *Soerabajasch Hbl.* (2 Oct.) zijn verslag van de S. R.-vergadering te Djokdja aldus: Als de communisten er tevoren niet reeds van overtuigd waren, dat Djokdja niet de plaats is, waar communisme gedijt, dan is hun dat thans op afdoende wijze bijgebracht. Van Djokdja begint de victorie! Langzaam, maar zeker zal het communisme van verdwijnen en communistische bijeenkomsten zullen niet anders zijn dan propaganda voor den Islam, bezield in „Moehammadijah", die der menschheid werkelijk goed tracht te doen. *Allah akbar, Mohammed rasoel Allah!* riep de menigte, die verheugd was over het behaalde succes en die, onder het prevelen van gebeden, kalm uiteenging.

In den traditioneelen beurtzang op *het Openbaar Gevoelen* is dit jaar bizondere aandacht aan het ook in Indië woekerend communisme gewijd. De *Loc.* (.. Sept.) betoogt naar aanleiding hiervan, dat men geen enkele aanranding gedooge van het wettig gezag, welks ongeschokt bestaan voor rustige ontwikkeling levensvoorwaarde moet heeten. Men snijde dan ook de verbindingen door, welke de smetstof der ondermijning binnenvoeren in het land, en gedooge direct, noch indirect, eenigerlei inmenging van het roode hoofdkwartier met onze binnenlandsche zaken. Maar overigens worde bedacht, dat nog altijd de meest doeltreffende, de meest vernietigende bestrijding van het communisme bestaat in het voeren van een goede welvaartspolitiek en een ruimzinnig staatkundig beleid. Geen communistische brand wordt door het fraseologische vuurmakers onderhouden. Daarvoor zijn noodig stapelingen van brandbaar materiaal. Zulke stapelingen nu voorkome men het ontstaan.

Het *Soerabajasch Hbl.* (6 Sept.) kan zich niet vereenigen met den vergoelijkenden toon, waarin de „Loc." over *het kwaad van den dag* spreekt en de geruststellende wijze van voorstellen, die de „Ind. Crt." (S. E.) in een artikel: *Nog meer reactie?* toepast op het communistisch ageeren, als ware het een *idée fixe* van monomanen, of slechts een ephemeer verschijnsel, een kinderziekte van een zich bewust wordend volk. De regeering — zoo eindigt het hoofdartikel — is economisch diligent, een meening, een wensch, een eisch, waaromtrent tusschen „Loc.", „Ind. Crt." en „Soer. Hbl." geen verschil van meening bestaat. Ten aanzien van haar politieke gedragslijn is er geen keuze tusschen toezien en ingrijpen. Hier past een houding en deze is onvoorwaardelijk en onverbiddelijk en rusteloos, volgens een straffe methode, de weer te stellen tegen elke uiting en iederen vorm van communistische actie. Voor het *suaviter in modo* is geen plaats; enkel voor het *fortiter in re,* wat natuurlijk bezonnenheid niet uitsluit.

De *Deli Courant* (8 Sept.) meent ook namens de Oostkust van Sumatra de woorden van den Volksraadsvoorzitter te kunnen onderschrijven, dat de groote meerderheid der ingezetenen onder rustige bescherming van de Regeering wenscht voort te arbeiden aan 's lands ontwikkeling en de onrustige stokers belemmerd wenscht te zien in hun onheilstichtend werk, dat den vooruitgang tegenhoudt en nadeel brengt voor ...

De schrijver noemt het antwoord van den Landvoogd een goede rede, al had hij er gaarne nog in vernomen, dat inderdaad de lasten te hoog blijven en dat gestreefd dient te worden naar vermindering en naar meer soepelheid in de toepassing van verschillende gouvernementsfuncties, die noodzakelijk zijn voor de economische ontwikkeling van Indië, de basis waarop alleen geestelijke vooruitgang groeien kan.

Borneo.

Het comité voor het houden van populair-wetenschappelijke lezingen, afdeeling van den Kunstkring Soerabaja, heeft weer *acte de présence* gegeven. Voor de ... lezing had *dr. Broersma* zich bereid verklaard eenige mededeelingen te doen over *de wijze, waarop de handel Borneo's binnenland opent.* Voornamelijk behandelde spreker — volgens *N. Soer. Crt.* en *Soer. Hbl.* (4 Sept.) — den handel aan de kust via de groote rivieren tot ver het binnenland in. Voor de exploitatie van een groot gebied als Borneo acht *dr. B.* een groot, numeriek sterk volk geenszins noodzakelijk. Het koloniseerend talent van andere volken is volstrekt niet beter ontwikkeld, dan dat van het Nederlandsche, dat daartoe niet te klein is. Spr. zou het tegendeel willen beweren. De geweldenaren zouden alle bosschen op Borneo willen laten vallen, om dan te beginnen met...... niets. Wat in Borneo moet worden gedaan, is dit, dat de handel in al zijn geledingen de wateren van Borneo onverdroten bevaart. Onder Nederlandsch beheer voldoen Nederland en Borneo aan hun bestemming.

Op zijn doorreis naar Sumatra's Oostkust vertoefde te Weltevreden de nieuw-benoemde Gouverneur van Sumatra's Oostkust, de heer *Van Kempen,* te voren resident van de Z. en O. Afdeeling van Borneo. Het *Bataviaasch Nwsbl.* (zie het nummer van 6 Sept.) had een interview met den heer Van Kempen, waarin Z.H.E.G. omtrent *de economische ontwikkeling van de Z. en O. Afdeeling van Borneo* een en ander vertelde.

Het is een prachtig gewest. Oeloe Soengei is de meest welvarende afdeeling. Hier drijft de Bandjarees in het Negarasche zijn typische koper-industrie, hier treft men mooie sawah-complexen aan, welke onder leiding van de *B. O. W.* worden uitgebreid en verbeterd, maar op een zoodanige wijze, dat het geld daaraan besteed, dubbel en dwars rendabel kan worden gemaakt; hier leeft een opgewekte bevolking met een buitengewoon opgewekt godsdienstig leven, los van eenig fanatisme, loyaal jegens het gouvernement, kortom, in deze afdeeling klopt het hart van de Z. en O. afdeeling van Borneo. Die loyaliteit van de bevolking schrijft de heer *V. K.* voor een belangrijk deel toe aan haar zakelijk inzicht, aan haar handelsgeest, welke haar doen beseffen, welke beteekenis daarin ligt opgesloten voor de normale ontwikkeling van de streek. Zij trad het meest aan den dag tijdens het bezoek van den Gouverneur-Generaal, toen ter hoofdplaats Kandangan meer dan twee duizend hadji's opgesteld stonden en als het ware een eerewacht vormden, waarlangs de hooge bezoekers zich voortbewogen.

Z.-O.-Borneo is mede vanwege zijn bodemrijkdom een belangrijk deel van den Archipel, dat het zijne opbrengt ten behoeve van de schatkist. De natuurlijke rijkdommen aan vloeibare, zoowel als aan vaste mineralen, zooals olie, goud, diamanten, steenkolen, zijn groot.

Van groot belang is geworden de bevolkingsrubbercultuur, welke in 1916 een uitvoer opleverde van nauwelijks 600.000 K.G., terwijl in 1923 uit Bandjermasin 13 millioen K.G. werd uitgevoerd, welker waarde 7.9 millioen bedroeg. Thans worden er minstens 10 millioen tapbare boomen aangetroffen.

Over *den politieken toestand en den invloed der politieke partijen op de bevolking* zeide gouverneur *Van Kempen* het volgende: 't Is er rustig. Verleden jaar was dit niet het geval. Ik herinner U aan den voorgenomen propaganda-tocht van Tjokroaminoto, welke door mij belet werd, omdat de door middel van heftige propaganda van zijn satellieten voorbereide komst van dezen volksleider — die *o.m.* aangekondigd werd als de radja Islam — zoodanige gespannen verwachtingen en een zoo typisch aanvoelende onrustige beweging onder de bevolking tot in de Dajakstreken had veroorzaakt, dat het geboden was verdere propaganda te stuiten. De geaardheid van de bevolking kennende, begreep ik dat, zoodra de deur gesloten zou zijn voor de onbestemde invloeden van buitenaf, de rust zou wederkeeren, en dat is juist gebleken. Ik heb wel degelijk ook bij de bevolking, zij het bij enkele groepen, het streven naar vooruitgang kunnen bespeuren, en voor zoover dit op normale wijze bleek, stond ik daar gansch niet vijandig tegenover. De Inlandsche beweging is een onmiskenbaar verschijnsel, dat zich op verschillende wijze openbaart. Waar groei is, heeft evolutie reden van bestaan! En de bestuurder, die zijn taak begrijpt, zal in deze groeiperiode het met liefde en belangstelling behandelen, maar tevens ook met den noodigen moed om waar noodig, corrigeerend in te grijpen. Voor het overige, wat het communisme betreft, laat hier en daar een enkel element niet na om op min of meer doorzichtige wijze te „getuigen", maar zij hebben de bijzondere belangstelling van het bestuur. Ook onder de Dajaks is het rustig.

Een interview met den Vice-president van den Raad van Ned.-Indië.

Een vertegenwoordiger van het A. I. D. *de Preanger Bode* had een persgesprek met den vice-president van den Raad van Ned.-Indië, den heer *W. Frijling,* die een reis over Java maakt. Zoals bekend, gaat de heer Frijling 3 November a.s. met pensioen.

Het gesprek kwam op *de jongste paleisconferentie,* en op de maatregelen tegen het communisme. Hierover mocht, op last van den Gouverneur-Generaal, niets naar buiten uitlekken. Er zou spoedig genoeg

uit regeeringsdaden blijken, welke wegen zullen worden ingeslagen bij de bestrijding van de verspreiding der communistische denkbeelden en wat daarmee samenhangt.

De heer *F.* was van meening, dat *het zenden van een deputatie door het V. V. L. naar Nederland,* ten einde uitstel te verkrijgen van de invoering der nieuwe salarisregeling, wel geen succes zou opleveren. Het was genoegzaam bekend, dat de minister van Koloniën en de Indische regeering ter zake tot volledige overeenstemming waren gekomen. Bovendien werd opgemerkt, dat de reis van den heer Damme in 1923 naar Nederland toch niet voor niets werd ondernomen. De regeering in Indië acht het urgent, dat nu eindelijk *een uniforme tractementsregeling* van kracht wordt. Dit is van het hoogste belang en het was te verwachten, dat verschillende groepen bezwaren tegen de voorstellen zouden hebben. Maar de kans is groot, dat die na de invoering der regeling voor een deel tot oplossing gekomen. Er is vastgehouden aan den datum van 1 Januari 1925. Lukt het niet de regeling op dien dag van kracht te doen worden, dan zal toch spoedig daarop de invoering plaats hebben.

De heer *F.* deelde mede, dat tot de aangelegenheden, thans bij den Raad van Indië aanhangig, ook behoort *de instelling der provincie West-Java.* Deze zaak is echter vertraagd door het wachten op den nieuwen regeeringscommissaris voor de bestuurshervorming, *prof. Stibbe,* thans op weg naar Java.

Nog niet was binnengekomen een voorstel inzake de wijziging van artikel 123 van het Regeeringsreglement, dat *de toelating der zending* regelt.

Reeds was afgehandeld *het ministerieel ontwerp-Vlootwet,* waarover een drukke telegrafische correspondentie is gevoerd tusschen den landvoogd en den minister, na raadpleging ook van de Generale Staven van Leger en Vloot. Het ontwerp kan thans spoedig den Volksraad bereiken.

Het stond voor den heer Frijling vast, dat, behoudt mr. Fock de gezondheid, die hij thans geniet, *de landvoogd niet zal aftreden,* voordat de tijd gekomen is, dat is in 1926.

De heer Frijling zal Bandoeng einde October nog bezoeken in zijne kwaliteit van president-curator der Technische Hoogeschool, bij *de overname door den Lande van deze stichting.* Reeds vroeg hij als zoodanig ontslag.

Raden Adjeng Kardinah.

Onder de nieuwe ridders in de Orde van Oranje Nassau komt ook voor een Inlandsche vrouw, *Raden Adjeng Kardinah.*

In haar boek „Van Duisternis tot Licht" vertelt wijlen Raden Adjeng *Kartini* ook veel over het lief en leed van haar en hare zusters, als regentskinderen te Japara. Zij wijdde ook een hoofdstuk aan hare jongere zuster, die reeds op jongen leeftijd uitgehuwelijkt werd aan iemand van hooge positie en met een roemvolle carrière voor zich; aldus *Koesoema* in de *Java-Bode* (30 Aug.). Kartini beschreef in hartroerende bewoordingen het scheiden van haar zusje, dat naar het westen (Tegal) trok, ver van huis en haast te jong nog om te beseffen de plaats, welke zij inneemt als vrouw en als moeder. Dat zusje nu is Raden Adjeng Kardinah, thans Raden Ajoe Adipati Ario Reksonagoro, echtgenoote van den regent van Tegal. De hoop, door Kartini gekoesterd, bij het afscheid, dat Kardinah in dezelfde richting zou werken als zij, om licht te brengen in het duister, waarin „de" Javaansche vrouw toen nog verkeerde, werd door haar zuster bewaarheid en nu twee en twintig jaren na den dood van de geliefde zuster, Raden Adjeng Kartini, en circa vier en twintig jaren na haar afscheid van het huiselijk lief en leed in de kaboepatan van Japara, heeft het de Koningin behaagd deze edele en opofferingsgezinde vrouw uit het Javaansche volk een onderscheiding toe te kennen, nog nimmer aan niet-zelfbesturende vorstinnen toegekend.

De Raden Ajoe van Tegal is de eerste Javaansche vrouw, die deze onderscheiding ten deel is gevallen. En wij kunnen zeggen, ten zeerste verdiend. Zij leefde en streed en werkte geheel in den geest van wijlen haar zuster en bij de ontvangst van dit, ook voor alle Javanen zoo heuglijk bericht, zal haar gedachte gaan naar haar, die daar in vrede rust op het kerkhof te Rembang, naar haar, die voor de jongeren een tweede moeder was geweest en een leidster op de toen nog duistere paden, voerende naar het licht. Dubbele vreugde zal er ook zijn in de kaboepaten van Tegal, daar ook hare echtgenoot, de regent, te zelfder tijd werd onderscheiden voor de door hem zoo belangrijke en langdurige diensten den lande bewezen. *Moge de Raden Ajoe van Tegal tot voorbeeld strekken aan hare zusteren onder het volk op Java.*

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De zaakwaarnemerij in de Indische samenleving

II (Slot).

Wel is de schrijver van meening, dat eene v... ring van toestanden voor de rechtzoekenden ... treden, wanneer gevolg wordt gegeven aan het beeld van den heer Be-Be, om het Inlandsch ... ment zóódanig te wijzigen, dat iedereen, hetzij of niet de schrijfkunst verstaat, het recht heeft ... ten bij den president van den Landraad voor te ... gen, d.w.z. zoowel mondeling als schriftelijk.

Dat de Prokrol Bamboe, bij invoering en toe... van dien maatregel, den omvang van zijn bedr... zien verminderen, lijdt geen twijfel, doch hierbij ... de opmerking te worden gemaakt, dat er altijd ... sonen zullen zijn, die, uit een gevoel van schaa... vrees, geen duidelijke toedracht van de zaak ku... geven, de hulp van een Prokrol Bamboe zullen ... roepen.

Volgens de thans bestaande regeling kan een ... zoekende den Prokrol Bamboe machtigen zijne ... waar te nemen en dezen voor dat doel eene sch... lijke volmacht verstrekken.

Zij, die de schrijfkunst verstaan, kunnen pers... dat gezegelde geschrift opmaken, doch zij, die ... kunnen schrijven, moeten voor de verstrekking v... volmacht zich begeven naar het kantoor van het ... van plaatselijk bestuur tot regeling van deze ... legenheid en hebben dan daarvoor *f* 1.— te beta...

Volgens de meening van den schrijver verdie... ten zeerste aanbeveling in dezen stand van zaken ... danige verandering te brengen, dat het hoofd ... plaatselijk bestuur van iedere rechtzoekende, he... kan schrijven of niet, bekend is met den persoon ... zijn zaakwaarnemer en onder getuigen vastst... onkosten en de verplichtingen, welke beide p... hebben te voldoen en na te komen.

Verder dienen straffen, zoowel vrijheidsstra... geldelijke boeten, worden vastgesteld, voor h... één der partijen zich aan overtreding van de ... gane overeenkomst schuldig maakt.

Die straffen moeten vooral den zaakwaarnemer ... fen, wanneer het blijkt dat deze geldelijk zijn ... heeft benadeeld.

De gulden voor bemoeienis ten deze op het ... van het hoofd van plaatselijk bestuur, kan in ... kas worden gestort en op die wijze 's lands inkom... een weinig versterken.

De schrijver begrijpt natuurlijk zeer goed, dat ... deze meerdere bemoeienis van het hoofd van p... selijk bestuur diens omvangrijke bestuurstaak ... verzwaard, doch in dit verband wijst hij dan ... hem door een zaakwaarnemer medegedeelde fe... de assistent-resident Van Doornik, ter hoofd... Djocjacarta, reeds in de gegeven richting werk... is en de zaakwaarnemers tegen uitbuiting van de r... zoekenden waarschuwt.

Of die waarschuwingen nu altijd nuttig effect... teeren, valt niet met zekerheid te zeggen, doch ... rechtzoekende voelt zich meer of minder besch... en dat is eene voorname zaak.

Ook is daarbij een voordeel, dat de zaakwaarn... in elk geval tot voorzichtigheid wordt aange... en er aan wordt herinnerd, dat op zijne handel... de aandacht is gevestigd.

De waarschuwingen geschieden mondeling en ... wet zijn nog geen strafbepalingen tegen de zaakw... nemers vastgelegd.

Er zijn wel is waar nog vele personen te Djocja... die, buiten het bestuur om, onderhandsche vol... ten aan de zaakwaarnemers verstrekken, doch z... van de gegeven bestuurshulp gebruik maken, ... de waarschuwingen op den hoogsten prijs.

Naar schrijver's meening is een wettelijke re... van de zaakwaarnemerij in Ned.-Indië in boven... den zin Regeeringsplicht.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Stille Oceaan politiek.

II (Slot.)

Tengevolge van Amerika's optreden, werd Japan ... trokken in de golven van de wereldpolitiek en zag ... Japansche Regeering zich plotseling geplaatst voor ... groote moeilijkheden, welke zich in de landen op ... overwal van Azië ontwikkelden.

Nauwelijks was de opiumoorlog tusschen Enge...

..n China geëindigd, of Japan ontwaakte uit zijn slaap ..n geraakte de Japansche Regeering in onrust bij het ..ien van het ernstig streven der Westersche mogendheden om in die in de nabijheid van Japan gelegen landen bezittingen te verwerven en die imperialistische neigingen uit te strekken tot Japan.

Kan men, onder die omstandigheden, zeggen dat er voor die onrust in Japan geen reden bestond?

Japan had destijds nog geen groot staand leger, noch eene voldoende krachtige zeeweermacht, doch werd niettemin toch in die wereldpolitiek betrokken, niettegenstaande de Japansche Regeeringspolitiek, volgens verklaring van Burggraaf Goto, steeds steunde op het streven om de welvaart in het binnenland en in het buitenland te bevorderen.

In dit verband achtte Burggraaf Goto het zijn plicht ook iets te zeggen over de plaats gehad hebbende oorlogen tusschen Japan en China, zoomede die van Japan contra Rusland.

Eerstgemelde strijd ontstond uit het geschil over Korea.

De Koreaansche bevolking kon hare zelfstandigheid tegenover China niet krachtig handhaven, terwijl de Chineesche Regeering steeds bij de Japansche Regeering aandrong op het erkennen van de Chineesche souvereiniteitsrechten op het land van Korea.

Japan zag daarin een gevaar voor eigen land en tengevolge ontstond het conflict.

De oorlog tusschen Japan en Rusland had eene derlijke oorzaak.

Wanneer van China een land wordt gemaakt met Balkansche politieke verhoudingen, dan is zulk een land eene bedreiging voor de Japansche welvaart.

Ook is een China, in de macht van vreemdelingen, een gevaar voor Japan.

Europeanen en Amerikanen zouden gaarne zien, dat China zich als gelijke beschouwde van andere landen, doch het Chineesche volk bestaat noch uit één stam, noch vormt het land één geheel.

Het Chineesche volk, zou men beter kunnen zeggen, is meer eene vereeniging van personen, die in de groote menschensamenleving in bepaalde geregelde verhoudingen met elkander leven en die zich op diplomatiek gebied niet laten bevelen.

China is wel een uitgestrekt gebied, doch zwak en dat is de reden, dat men land en volk niet met andere landen en volken kan vergelijken en dat Japan met groote belangstelling den gang van zaken op den vasteland van Azië volgt.

In China is het onrustig en de Russische Regeering houdt hare buitenlandsche aanrakingen en betrekkingen gesloten.

Noch de vrede van Parijs van het jaar 1918, noch de ontwapeningsconferentie van Washington, zullen in de toestanden van de Aziatische binnenlanden verandering brengen.

Zoolang de Chineesche verwikkelingen, die niet kunnen worden opgelost, zullen blijven bestaan en de toestanden in Duitschland niet zijn geregeld, zal in een groot deel van de wereld van vrede wel geen sprake zijn.

De Chineesche verwikkelingen nemen toe, tengevolge van de gebrekkige toestanden in Rusland.

De steeds onzekere bestuursuitoefening in China geeft voortdurend aanleiding tot diplomatieke geschillen.

Zoolang Rusland den handel met andere landen in die verbiedt, zullen geen gunstige toestanden in Noord-China en in Siberië te bereiken zijn.

In het jaar 1922 trachtte Burggraaf Goto den Russische gevolmachtigde in het Oosten, den heer Joffe, te overtuigen van de noodzakelijkheid van eene samenwerking van Rusland en Japan, met het doel op die wijze den wereldvrede te bevorderen, doch tengevolge van den ziektetoestand van den toenmaligen Japanschen Minister-President en de twijfelachtige gezondheid van den heer Joffe in de maand Augustus van dat jaar, is van die poging weinig terecht gekomen.

Naar Burggraaf Goto's meening moet de vrede in het Oosten en in het bijzonder in de landen om den Stillen Oceaan niet alleen verzekerd worden door eene krachtige samenwerking van Japan, Rusland en China, maar ook door een wederzijdsch beter begrijpen van de economische belangen van Amerika, Japan en China in die streken.

Bij verbetering van de toestanden in China en Siberië kan, door samenwerking van Amerika met Japan, zoodanige hulp aan China en Rusland worden verleend, dat de toekomst met vertrouwen tegemoet kan worden gezien en alle toekomstige tegenstellingen op gemakkelijke wijze zullen kunnen worden opgelost.

Literatuur-Overzicht.

Vereeniging Kartinifonds.

Het elfde jaarverslag dezer te 's-Gravenhage gevestigde vereeniging is verschenen. De mededeelingen hebben betrekking op het jaar 1923; na een algemeen overzicht volgen bijzonderheden over de door het Fonds ondersteunde scholen, t.w. de Kartinischolen te Batavia, Buitenzorg, Semarang, Madioen en Malang. Vervolgens wijdt het verslag uit over de Mr. C. Th. van Deventer-stichting en wordt een overzicht gegeven der financiën. Als bijlage is opgenomen hetgeen de heer J. F. W. van der Meulen omtrent het onderwijs in handenarbeid heeft medegedeeld in een vergadering van 23 Nov. 1923.

Het verslag, gedateerd 5 Sept. '24 is onderteekend door de H. H. J. Th. Gerlings en A. M. Joekes, resp. voorzitter en secretaris van den Raad van Beheer der Vereeniging „Kartinifonds".

Indie's toekomst.

Onder dezen titel is (bij H. D. Tjeenk Willink & Zoon te Haarlem) van de hand van Prof. Mr. M. W. F. Treub een brochure verschenen, waarvan het niet doenlijk is in een paar woorden een overzicht te geven.

De schr. betoogt dat Indië nooit één natie kan worden: Indië is een conglomeratie van een aantal eilanden, waarvan de verschillende bewoners onderling geen verband hebben dan dat zij allen staan onder Nederlandsche opperheerschappij. Met deze omstandigheid heeft het wetsontwerp tot herziening van het Reg. Reglt. niet voldoende rekening gehouden; het veronderstelt een politieke eenheid, die er niet is en dreigt, indien het tot stand mocht komen, voor de toekomst van Indië en daarmede van ons geheele vaderland een vloek te worden.

Het toekennen van wetgevende macht aan een niet bestaand Ned.-Indisch rijk is onbestaanbaar; hierop voortbordurend bespreekt Prof. Tr. o.m. de positie van den Gouv.-Generaal en de taak van den Volksraad in de voorgestelde wijziging der Staatsinrichting.

De laatste bladzijden handelen over het enorme verschil in beschavingspeil tusschen de onderscheiden volken van het Indische eilandenrijk en.... over den invloed der „Leidsche indologische school".

De Indische Gids.

De Oct.-afl. opent met waardeerende woorden, door Majoor A. T. H. Winter gewijd aan de nagedachtenis van luit.-generaal W. R. de Greve, oud-commandant van het leger in Ned.-Indië, die in Aug. te 's-Gravenhage is overleden.

De hr. N. J. van Anroo houdt eene beschouwing over „Financieele misère, bezuiniging en bureaucratie". Nadat schr. gewezen heeft op vroegere bezuinigingsperioden in Indië, en uitvoerig die van de negentiger jaren der vorige eeuw behandelt, geeft hij tal van voorbeelden, ontleend aan dagbladpers, Volksraadverslagen en andere publicaties, waaruit moet blijken dat op het beheer der ambtenaren heel veel valt aan te merken. Intusschen heeft de critiek van den schr. niet zoozeer betrekking op de ambtenaren zelf als wel op het stelsel der ambtenarij. Zijne beschouwingen worden in een volgende afl. voortgezet.

De hr. J. van der Scheer publiceert zijn herinneringen aan de Tjilegon-troebelen in 1888, die hij als 2e luitenant heeft medegemaakt. Het opstel is geschreven naar aanleiding van Prof. Snouck Hurgronje's „Vergeten jubilé's" (eerst in de Gids verschenen, daarna als afzonderlijke brochure); zij die hiermede kennis hebben gemaakt, zullen goed doen ook het belangwekkend artikel van den hr. v. d. Schr. te lezen; hij beschouwt de beruchte Tjilegon-historie van een neutraal standpunt.

Verder bevat deze afl. de gewone rubrieken: Varia. — Revue van brochures, enz. — Buitenland. — Koloniale literatuur.

De Timor-Bode over wijlen Zendeling Kelling.

Het Sept.-Nr. van de Timor-Bode bevat een In Memoriam aan Paul Kelling (in leven zendeling op de Sangir-eilanden), geschreven door diens neef M. A. J. Kelling te Bandoeng.

We ontleenen aan het uitvoerig stuk het navolgende:

„Hij was een zendeling van de daad, die zich zonder éénig voorbehoud geheel aan zijn Evangelisatie-arbeid gaf.

Bij de geestelijke en lichamelijke zorg voor een bevolking van rond 33.000 zielen op het eiland Sioe, bij de talrijke scholen, welke hij beheerde, moest hij wel rusteloos dag en nacht bezig zijn, zoodat hij voor zijn administratie, dienst- en privé-correspondentie vele van de nog overblijvende nachturen moest opofferen.

Daarnaast stond Paul Kelling voor een ieder, die zijn

Dankbetuiging.

Ondergeteekende betuigt hiermede zijn hartelijken dank aan Dr. J. F. v. d. POORTEN, Nobelstraat 1a, voor zijn algeheele genezing van Darmcatarrh, waaraan hij ruim 2 jaar lijdende was.

J. J. v. LANDEGHEM, v. Goghstr. 11, Den Haag.

eiland bezocht — van welk ras, godsdienst of overtuiging de gast ook mocht zijn — altijd dadelijk gereed.

Hoevele malen heeft hij de stuurlui, zoowel van de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij als van de Gouvernements-Marine, bij ziekten en ellende met zijn lange Indische ervaring niet ter zijde gestaan? De heele K.P.M.-vloot kende „Oom Paul". Hij was een dokter van nature. Als jonge man zou hij niets liever gedaan hebben dan voor medicus te studeeren. Bij dr. Ten Bosch te Utrecht mocht hij jarenlang een medischen cursus volgen, en de daar opgedane kundigheden zijn in zijn later leven duizenden ten goede gekomen. Het door hem in dezen uithoek der wereld verrichte maatschappelijke werk grenst aan het ongelooflijke.

Hij is altijd voor zijn medemensch een voorbeeld van vrome toewijding en innige trouw geweest."

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 41. 's Lands Kina-onderneming, door Dr. M. Kerbosch; besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Middel tot bestrijding van de witte luis (Oregma lanigera op suikerriet). — Uitbreiding van de suikercultuur op Java. — Theecultuur in China. — Kultuurberichten. (De suikercampagne op Java. — De Inlandsche rubber). — Kleine mededeelingen. (Buitenlandsche handelsbelangen in Ned.-Indië. — De irrigatie der Krawangvlakte, Enz.). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en bodemvraagstukken.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 10 (6 Sept. '24). Eenige punten van bereiding voor marktthee, door Mr. H. J. O. Braund. — Over selectie van Hevea, door Dr. R. Broersma. — Het jaarverslag van het Proefstation Malang. — Landbouwzaken in den Volksraad (vervolg). — Sprokkelingen uit de buitenlandsche pers. — Stikstofbereiding in Indië, een zaak van groot belang.

Locale Belangen.

12e jaarg. afl. 5 (1 Sept. '24). Decentralisatie in den Volksraad, door Rückert. — Theorie en praktijk van het wegenonderhoud, door Rückert. — Decentraliana. — De Indische Raden (Financieele verhouding tusschen land en gemeenten).

Mededeeling No. 57 (Bijlage van Locale Belangen) bevat de besprekingen gehouden gedurende het 14e Decentralisatie-Congres, gehouden te Bandoeng van 8—9 Juni jl.

De Tropische Natuur.

Inhoud der Sept.-afl. Zeepaardjes, door E. Jacobson (met ill.). — Twee bekende marktvisschen (ikan merah en ekor koening), door H. C. D. (met ill.). — Houtzwammen (vervolg), door Dr. C. van Overeem (met ill.).

Ned.-Indische Natuurmonumenten.

Verschenen is Mededeeling No. 8 der Ned.-Indische Vereeniging tot Natuurbescherming, bestaande uit een overzicht der Ned.-Indische natuurmonumenten, door Dr. K. W. Dammerman. De tekst is verlucht met teekeningen en zeven plaatbijlagen: reproducties naar foto's van verschillende natuurmonumenten.

Indisch Bouwkundig Tijdschrift.

In de Nos. 11 en 12 van jaarg. '24 is een rijk geïllustreerde verhandeling van Ir. H. Maclaine Pont opgenomen, getiteld: Beginselen der Javaansche bouwconstructie. De schr. verdeelt het onderwerp in: A. Algemeene beschrijving. B. Historische ontwikkeling der Javaansche bouwconstructie. C. De Javaansche bouwtrant en het klimaat. D. Het Javaansch interieur en zijn gebruik. F. De esthetische zijde der Javaansche architectuur.

Dezelfde Nrs. bevatten nog een uitvoerige beschouwing van den hr. J. F. P. Westerloo over Indische waterschappen.

In No. 13 schrijft H. G. Nieuwenhuis een studie: Nog iets over het verbeteren van de mondingen in zee van waterloopen en den strekdam in de kali Tjokrojasan (met ill.). — Verder: Indische kultuurproblemen, door P. A. J. Moojen. — De Inlandsche volkshuisvesting.

No. 14 bevat een discussie tusschen de H.H. C. P. Wolff Schoemaker en H. Maclaine Pont over de in No. 11—12 opgenomen verhandeling: Beginselen der Javaansche bouwconstructie.

* * *

Handboek voor hen die voornemens zijn met Europeesch verlof te gaan. ('s-Gravenhage, Ned.-Indisch Uitgevers Bureau).

Agrarische en daarmede verband houdende regeling voor het rechtstreeks bestuurd gebied der gewest. buiten Java en Madoera. Samengesteld door Mr. P. Letterie, wd. adjudant-inspecteur voor de agrarische zaken en verplichte diensten, volgens aanwijzingen en onder toezicht van W. de Keizer, assistent-resident hoofdambtenaar ter beschikking van den directeur van binnenl. bestuur. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Het „scheymaal" voor repatrieerenden (ten tijde der Oost-Indische Compagnie), door S. Kalff. (De Indische Verlofganger, 3 Oct. '24).

Het hoogovenwerk in Nederlandsch Oost-Indië, door ir. Z. S. Beyl. (De Ingenieur, 4 Oct. '24).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1924, No. 35. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden.

De Uilenspiegel der Toradja's. Een Indische legende door P. Lok. (Vrije Arbeid. Sept. '24).

De kapitaalsaantooning (van Indische ondernemingen), door J. H. Ritman. (In- en Uitvoer. 1 Oct. '24).

Parlement en kiezer. Jaarboekje, samengesteld door J. A. Jungmann en F. K. van Iterson, 1924-1925, 14e jaargang. ('s-Gravenhage, M. Nijhoff).

Amiroë. Beelden uit het Dajaksche volksleven, door te Wechel, oud-civiel gezaghebber. Met afb. (Amsterdam, Scheltema en Holkema).

Algemeen adresboek voor Soerabaja. Samengesteld naar officieele opgaven door N. Kosters, met medewerking van J. H. W. Pfeiffer en W. H. J. J. Pastoors. jaarg. 1924-'25. (Soerabaja, H. van Ingen).

Handboek ten dienste van de suiker-rietcultuur en de rietsuiker-fabricage op Java. Dl. III. De fabricatie van suiker uit suikerriet, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. 4e herziene druk. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Keieesche legenden, door H. Geurtjens, R.K. Missionaris. (Verhandelingen van het Kon. Bat. Gen. van K. en W. Deel 65, 1e stuk).

Sa'dan-Toradja'sche volksverhalen, door Dr. H. van der Veen. (Verhandelingen, als boven, dl. 65, 2e stuk).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1924, No. 36. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeeling Pers. Weltevreden.

De petroleumindustrie naar haar ontwikkeling, verbreiding, staatkundige en economische beteekenis. Een economisch-geographische en historische studie met kaartjes en graphieken, door Prof. Dr. H. Blink. (Tijdschr. voor Econ. Georgr. 15 Sept.—15 Oct. '24).

Enkele opmerkingen over Stroomtinertsvorming op het eiland Bintan, door ir. A. Chr. D. Bothé. (De Mijningenieur. Sept. '24).

Nova Guinea. Uitkomsten der Nieuw Guinea-expeditie onder redactie van Dr. L. F. de Beaufort, Dr. A. A. Pulle en Dr. L. Rutten. Deel XV. Zoölogie. Afl. 1. Met platen (Leiden, E. J. Brill).

Indië's staatkundige toekomst, door Mr. I. A. Nederbrugh. (Haagsch Maandblad, Sept. '24).

Over leeftijd en leeftijdsvaststelling van Regeeringspupillen, door Mr. M. Tutein. (Indisch Tijdschr. v. h. Recht. Dl. 121, afl. 5—6).

De Indische vennootschapsbelasting in den Volksraad (eerste gedeelte), door H. Ch. G. J. van der Mandere (Econ. Stat. Berichten, 8 Oct. '24).

Schets van de grondgesteldheid in het laagland van Zuid-Tegal (Koemisik-gebied), door J. Th. White. Met geologische overzichtkaart. (Archief Suikerindustrie Ned.-Indië, 1924, No. 27).

Suriname. Kasan Moekmin, Evangelist onder de Javanen in Suriname. (Nederl. Zendingsblad, Oct. '24).

Railway electrification. Dr. de Gelder surveys the situation, (ontleend aan the Electric Railway and Tramway Journal). (Netherl. Indies Review, Sept. '24).

* * *

Nieuwe schooluitgaven.

De aarde en haar volken. Aardrijkskundig leerboek door O. ten Have en Dr. L. M. G. Kooperberg. Deel III (B.): Oost- en West-Indië geographisch en economisch. (Rotterdam, Nijgh en van Ditmar's Uitg. Mij.).

Nieuwe Schoolatlas van Nederlandsch Oost-Indië, door Ch. Dumont en C. J. Poldermans. (Weltevreden—Bandoeng, Boekh. Visser en Co.).

Leerboek der aardrijkskunde, door U. D. Keiser en J. A. Mulder. III. Overig Europa en Nederl. Oost- en West-Indië. (Groningen, J. B. Wolters).

Ver van huis. Een vervolg op „Ot en Sien". Voor de Scholen in Ned. Oost-Indië bewerkt door A. F. Ph. Mann. (Groningen, J. B. Wolters).

Onze planten en dieren. Leesboek voor de hoogere klassen der lagere scholen in Ned. Oost-Indië, door H. Schroo. (Groningen, J. B. Wolters).

Suriname.

„De Surinamer" van 31 Augustus schrijft:

„Naar wij van ingelichte zijde vernemen, heeft Z.Exc. de Gouverneur in Nederland geen succes mogen boeken met zijne onderhandelingen met de Regeering. Van Regeeringszijde valt er niet te rekenen op een extra steun boven het subsidie en wel in verband met den slechten financieelen toestand, waarin het Moederland zelf verkeert."

Ook bij particulieren werd er tot dusverre geen resultaat verkregen, ofschoon er van hunne zijde een zekere welwillendheid werd ondervonden.

Dit ontmoedigend voorloopig resultaat neemt intusschen niet weg, dat er toch een groote mate van belangstelling voor Suriname te constateeren valt.

Alle hoop is dus nog niet vervlogen.

Teekenend is in dit verband b.v. hetgeen een der kopstukken uit de handelswereld aan Baron v. Heemstra mededeelde.

Bij haar jaarlijksch bezoek aan Amsterdam gaf de Koningin de daarbij gebruikelijke receptie. — De Gouverneur was toen nog niet uit de Kolonie vertrokken.

H.M. vroeg toen aan den zegsman van onzen Gouverneur tijdens een onderhoud op deze receptie of er wel alles voor Suriname werd gedaan wat mogelijk was om het land te helpen."

Tot zoover „De Surinamer".

Het is jammer dat het antwoord aan de Koningin niet is medegedeeld.

Toen de jubileumfeesten in aantocht waren vroegen wij in dit weekblad of het niet op den weg lag van de kapitaalkrachtigen in den lande om — als huldeblijk aan de Koningin — pogingen in het werk te stellen om Suriname uit zijn verval op te heffen. De kapitaalkrachtigen hadden daar geen ooren naar, wat jammer is voor deze Nederlandsche Kolonie en voor de kapitaalkrachtigen, die een gelegenheid om flink geld te verdienen laten voorbijgaan.

Dat de Gouverneur bij den Minister van Koloniën bot zou vangen was te voorzien, al ware het alleen omdat het onderhoud werd bijgewoond door den heer Colijn, die verklaard heeft omtrent Suriname in het geheel geen verwachtingen te hebben.

* * *

In zijn artikel *„Landbouw in Suriname"*, in het October-nummer van het „Haagsch Maandblad" zegt Prof. Went over de in Nederland heerschende meening dat er van Suriname op landbouwgebied niet veel te verwachten is:

„Toch is deze meening, naar het mij voorkomt, ten eenenmale onjuist. Men zou eerder moeten zeggen, dat Suriname een landbouwland bij uitnemendheid is, en dat in dat opzicht alles van te verwachten is, mits men beschikken kan over de noodige arbeiders en mits de leiding der ondernemingen in bekwame handen berust. In beide opzichten staat onze kolonie er thans gunstiger voor dan een 25-tal jaren geleden."

Wij willen hier uit het artikel nog het een en ander aanhalen over de suikerkultuur:

„De voornaamste kultuur van Suriname is zeker die van het suikerriet. Vroeger bestonden er een zeer groot aantal suikerondernemingen; maar deze werkten met meerendeels primitieve installaties en in verband met de in den nieuweren tijd te stellen eischen, is het bestaan van die kleine ondernemingen onmogelijk geworden, zoodat dan ook het meerendeel te gronde is gegaan. Daarentegen is het areaal, dat met riet beplant werd, door de overgebleven ondernemingen sterk uitgebreid, zoodat dit totaal niet veel verschilt van den toestand in het midden van de vorige eeuw. Zoo zijn er op het oogenblik nog maar 5 suikerondernemingen in Suriname in werking, drie in de omgeving van Paramaribo, aan den benedenloop van de Commewijne of in de onmiddellijke nabijheid daarvan, waaronder de grootste, Mariënburg, toebehoorende aan de Nederlandsche Handelmaatschappij, verder Alliance en Rust en Werk, terwijl de twee andere het Westen der kolonie in het district Nickerie zijn gelegen: Waterloo en Hazard. De laatstgenoemde zijn evenals Alliance in handen van Engelschen, zoodat niet beweerd kan worden, dat het Nederlandsche kapitaal zich in sterke mate voor de suikerindustrie in Suriname heeft geïnteresseerd.

Ten onrechte, naar mijn meening, vooral in den tegenwoordigen tijd, nu het verkrijgen van de noodige contractkoelies niet meer op moeilijkheden hoeft te stuiten."....

.....„De geringe hoeveelheid werkvolk heeft ten gevolge, dat men aan het riet in Suriname niet die zorgen kan besteden, die men op Java noodzakelijk acht. Wanneer men dit bedenkt, staat men verbaasd over het uiterlijk der riettuinen in onze West-Indische kolonie. Daar komt bij, dat men hier zoogenaamde tweede en derde snit houdt, d.w.z. dat men, nadat het riet voor de fabriek gesneden is, de wortelstukken laat staan, die dan weer opnieuw gaan uitloopen en het volgende jaar een nieuwen oogst opleveren. Op Java is dit onmogelijk wegens de daar voorkomende rietziekte (de sereh), maar in Suriname is deze rietziekte onbekend."....

......*„Indien het Nederlandsche kapitaal zich wat minder blind keek op Nederlandsch-Indië, ware aan de suikerkultuur in Suriname een groote uitbreiding te geven"*...... [1])

Het slot van het artikel volge hier:

....„Maar het zijn m.i. geen luchtkasteelen, wanneer men aanneemt, dat de landbouw in Suriname bloeien kan, vooral de suikerkultuur, maar daarnevens ook andere kultures van den grooten en in het bizonder ook van den kleinen landbouw."

* * *

Ingevolge Koninklijke machtiging is de heer J. Schloss erkend en toegelaten als consulair agent van Frankrijk te Paramaribo. (Stct.)

* * *

Wij hebben een verzoek te doen aan diegenen onzer collega's in Suriname, die ons hunne bladen eens in de maand toezenden, waardoor wij groote pakken op eenmaal ontvangen, waar geen doorkomen aan is.

Kunnen de zendingen niet verdeeld worden over de verschillende mailgelegenheden?

* * *

„De Telegraaf" van 13 October brengt het volgende bericht uit Den Haag:

's-Gravenhage, 13 October. — „Naar wij uit zeer goede bron vernemen, zou een belangrijke Duitsche groep Baron van Heemstra, den gouverneur van Suriname, die thans met verlof hier te lande aanwezig is, gepolst hebben over de mogelijkheid van het voeren van onderhandelingen betreffende de exploitatie van suikerfabrieken en suikerplantages in het district Nickerie in Suriname."

Het blad teekent daarbij aan:

„Wij kunnen hieraan toevoegen, dat het hier waarschijnlijk gaat om het Zuidelijk deel van de in het bekende rapport Pyttersen aangeduide domeingronden in het Nickerie district, waarvan, wat het noordelijk deel betreft, reeds een deel aan een Amerikaansche combinatie voor het planten van katoen ter onderzoeking in handen is gegeven."

Ook ons was het bovenstaande ter oore gekomen. Wij meenden evenwel bevestiging te moeten afwachten alvorens daarvan mededeeling te doen.

1) Wij cursiveeren. Red.

Curaçao.

De Politie.

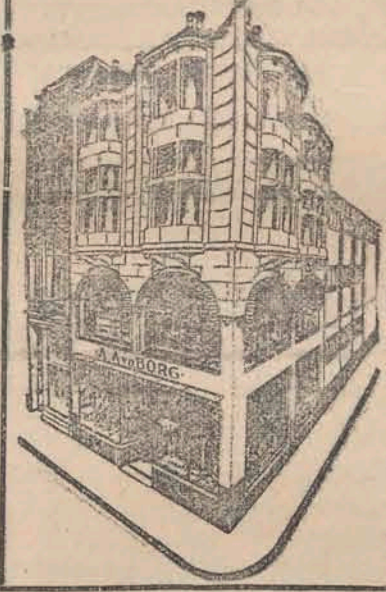
De „Amigoe di Curaçao" schijnt er niet anders over te denken dan wij. Het blad schrijft:

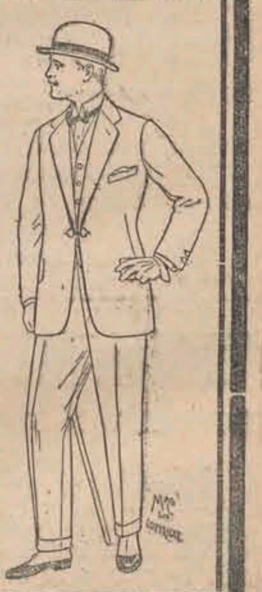
„Met het ss. „Commewijne" vertrok acht dagen geleden van Suriname naar Holland de heer K. W. Elhorst, sedert 3 jaar commissaris [1]) van politie alhier, nu eervol als zoodanig ontslagen.

Het is een vreemde geschiedenis geweest met dezen functionaris. De heer Elhorst werd indertijd benoemd tot commissaris van politie alhier, terwijl de vorige functionaris, die den titel van commandant droeg, op zijn post bleef.

Feitelijk waren er dus twee, maar toch was er eigenlijk maar een commissaris van politie. Want van de werkzaamheid van den heer Elhorst is ons heel weinig gebleken.

1) Bedoeld is: inspecteur.

Dat ons politiekorps heel veel te wenschen overlaat, is maar al te bekend.

Dat er aan de opleiding van onze politie alles ontbreekt, is evenzeer bekend.

Dat een goed gedrild en betrouwbaar en deugdelijk onderlegd politiekorps met den dag meer noodig wordt, niemand die 't betwijfelt.

Dat dus een man met een rijpe ervaring op 't gebied van politie-wezen, zooals de heer Elhorst verondersteld werd te zijn, ter opleiding onzer politie-agenten broodnoodig was, is zonneklaar.

Waarom dan den heer Elhorst niet royaal de kans gegeven, om het nut en de noodzakelijkheid van zijn benoeming te bewijzen? Iedereen zou 't met vreugde begroet hebben.

Aan wie ligt hier de schuld, dat met de benoeming van den heer Elhorst weer een schadepost meer te boeken is op ons Curaçaosch budget?"

Watervoorziening.

Wij lezen in de „Amigoe" van 6 Sept. 1924:

„Eindelijk is 't geheim, waarom Prof. Grutterink naar Curaçao gekomen is, opgelost.

Om niets meer en niets minder dan om water te zoeken voor de Curaçaosche Petroleum Mij.

De Professor is geslaagd en zal spoedig weer naar Holland terugkeeren. Voldoende water is er gevonden en wel op de plantages „Brievengat" en „Zapaté", die daarom door de Isla zijn aangekocht.

Ingenieur van Everdingen en de boormeester, die Prof. vergezelden en hem bij zijn werkzaamheden de behulpzame hand boden, zullen hier blijven, verbonden aan de Cur. Petr. Mij.

Wij wenschen Prof. Grutterink geluk met den goeden uitslag van zijn opdracht en een voorspoedige reis naar Patria."

Menigeen zal bij het lezen van dit bericht een kriebeling voelen. „La Cruz" schrijft dan ook: „Prof. Gruttering is in twee maanden klaar gekomen, en het Bestuur heeft dezelfde zaak nu al bijna drie jaren in onderzoek. Wij zien hieruit, dat het particulier initiatief praktischer en goedkooper werkt dan het Gouvernement."

Japansch Stoomschip.

Voor de tweede maal kwam deze week een Japansch stoomschip onze haven binnen. Het is een vrachtboot geladen met steenkolen, komend van Norfolk voor de firma Maduro & Sons.

De boot heet „Wales Marü".

(A. d. C.).

Nieuwe Consul.

Tot Consul van de Vereenigde Staten te Curaçao is benoemd de Amerikaansche Consul te Caracas, de heer T. W. Voetter.

(A. d. C.).

De orkaan op de bovenwindsche eilanden.

„La Cruz" doet een beroep op het Steunfonds der Nederlandsche Antillen om de arme bevolking van St. Eustatius en Saba, die zooveel schade lijdt, bij te staan. Het blad weet wel, dat dit geld bijeengebracht is, om in dagen van watergebrek de nood te lenigen, maar hoopt, dat dit niet meer noodig zal zijn, nu het Bestuur de watervoorziening ter hand heeft genomen. Waarom zou men dan het reglement van het fonds niet veranderen, of althans de rente van het kapitaal, in de laatste jaren gekweekt, voor de bovenwindsche eilanden bestemmen. Hiertoe wordt een beroep op de leden (het bestuur?) van het fonds gedaan.

De hitte.

September is altijd een warme maand, schrijft „La Cruz", maar dit jaar lijkt het wel erger dan andere jaren. Veel menschen hebben van de bovenmatige warmte te lijden.

De „Amigoe" verwacht regen.

Een Meteoor.

Vorige week Donderdagavond (21 Augustus) werd in het Oost-District door verschillende personen een prachtige Meteoor opgemerkt in Oostelijke richting. Tweemaal ontstond een reusachtige ontploffing, die den nacht in helderlichten dag veranderde, telkens gevolgd door een pracht van een vuurregen.

Een bevestiging van dit bericht ontvingen wij uit Bonaire: „Gisterenavond (21 Aug.) is hier op of dicht bij Bonaire een bolide gevallen. 4 à 5 seconden was Bonaire in een groote pracht van veelkleurig licht gehuld. 't Licht was zóó sterk dat het 't zonlicht nabijkwam. Het vallen ging gepaard met een sterk gedruisch."

Dit gedruisch werd voor zoover wij konden nagaan, hier op Curaçao door niemand waargenomen.

(A. d. C.).

Petroleumindustrie op Aruba.

Naar aanleiding van het bezoek van Kapitein C... Kapitein Roger en Mr. Boyd, allen van de „Lago Pe... leum-mij." aan Aruba, spreekt de correspondent van ... Union" de hoop uit, dat ons Gouvernement al zijn ... doen en alle faciliteiten moge verleenen, opdat genoe... maatschappij zich op Aruba kome vestigen.

Wij sluiten ons gaarne bij dien wensch aan. Overt... dat ons Gouvernement de belangen van alle eilan... ter harte neemt, en met vreugde alle middelen beg... die onze zustereilanden economisch kunnen opheffen ... vooruithelpen, twijfelen wij er niet aan, of het zal ... enkel middel onbeproefd laten, om genoemde M... schappij haar voorgenomen vestiging op Aruba te ve... makkelijken.

De toekomst van Curaçao is verzekerd.

Laten we ook trachten die der andere eilanden ... veel 't in ons vermogen is, te verzekeren.

Wordt die voorgenomen vestiging op Aruba een ... dan zijn wij er zeker van dat ook voor dit eiland ... een tijdperk van bloei zal aanbreken.

Hetgeen ons aller vurige wensch is.

(A. d. C.).

Uit den Verren Vreemde.

Amerikaansch-Nederlandsch grensgeschil.

Er is sedert vele jaren een geschil hangend tussch... de regeering van de Vereenigde Staten en de onze ... een eilandje Palmas, bij de inlanders als Miangas ... kend, gelegen ten oosten van de zuidpunt van ... Phillipijnsche eiland Mindanao. In „Land en Volk" ... 24 Nov. 1909 en van 9 Nov. 1910 kon men reeds m... deelingen aan deze kwestie gewijd vinden van den ... G. Nypels, thans is de kwestie weer verlevendigd, en ... bevatte b.v. „Javabode" en „De Indische Courant" ... Augustus vrij uitvoerige gegevens betreffende deze ... gelegenheid.

Het eilandje is niets meer dan een spaarzaam ... klapperboomen begroeide zandplaat van ± 4 K.M². ... een paar honderd bewoners. Door zijn ligging, mid... in een goeden verkeersweg, wordt het bezit ervan ... niet als zonder beteekenis beschouwd. Hierdoor is ... klaarbaar dat geen van de twee betrokken mogendh... tot een zoo gulle opvatting komt als die, waarm... Nederlandsche regeering onlangs een tien-maal ... groote strook van het Djagoei-gebied in N. Borneo ... het onder Britsch protectoraat staande Serawak toew...

Palmas is van oudsher geacht te behooren tot ... Talaoet-eilanden, die onder Nederlandsch gezag st... Toen na den Spaansch-Amerikaanschen oorlog de Phi... pijnen aan de Ver. St. werden overgedragen, ... Spanje de in het tractaat van Parijs duidelijk ... gegeven grens vrijmoedig zóó dat Palmas daar bin... viel. In den grond der zaak komt de hangende kwe... dus hierop neer of Spanje een territoir heeft over... dragen, waarover het geen beschikkingsrecht had, om... het Nederlandsch gebied is. (Een dergelijke slordigh... beging Spanje ook bij den afstand van de Caroli... aan Duitschland ten opzichte van de Mapia-groep). ... 1906 vereerde een Amer. oorlogsschip het eiland met ... bezoek en deelde Amer. vlaggetjes aan de bewoners ... Zoodra was dit in Menado bekend geworden of een ... stoomer bracht den controleur der Talaoed-eilan... erheen; die de Amer. vlaggetjes tegen Ned. verwiss...

Bij de behandeling van de koloniale begrooting ... 1911 kwam in het voorloopig verslag een vraag t.z. ... waarop de memorie van antwoord (§ 7, dd. 1 Nov. ... schreef: „Nopens de souvereiniteit over het eil... Palmas vindt inderdaad een diplomatieke gedach... wisseling met de Reg. der Ver. St. van N. Am. pl... Nadere inlichtingen kunnen daaromtrent voor het te... woordige niet worden verstrekt."

De gedachtenwisseling had in 1914 tot het besluit ... leid het geschil aan arbitrale uitspraak te onderwerp... in afwachting van deze afdoening mocht Ned. er ... bestuur blijven uitoefenen. Onze regeering zette ... standpunt uiteen in een Oranjeboek van 1915. ... tusschen had de wereldoorlog ook deze kwestie ... *bagatelle* terzijde geschoven.

Zij is nu weer aan de orde gesteld, natuurlijk ... Amer. zijde, want Ned. is met den bestaanden toestand ... niet ontevreden. De Ver. St. handhaven hun aanspraken ... zij zijn door het verloop der zaken op economisch ... politiek gebied meer dan vroeger op het bezit van ... eilandje gesteld. Nederland heeft niets af te doen ... het vroeger bijgebracht materiaal ter bepleiting van ... goed recht.

De, nu ook in de Indische bladen gereleveerde en be... sproken, van beide zijden aangevoerde rechten

…graphisch-, ethnografisch- en politiek gebied, geven …n uitwisseling van feiten onzerzijds, tegenover be…ouwingen van Amer. zijde, welke laatste ons, onbe…oordeeld gesproken, zwak en gezocht voorkomen.

…an de vroeger bijgebrachte titels voor ons recht …gde het Land en Volk-artikel van 24 Nov. '09 een paar …, waarvan wij niet weten of deze wel de verdiende …ndacht hebben verworven. Zij getuigen duidelijk over …bemoeienis van Ned. met Palmas. Wij lezen daar toch …t volgende:

„In het contract dd. 22 Nov. 1899 door de Ind. Reg. …loten met den radja van Kandhar Taroema is het …nd Miangas met name genoemd; daadwerkelijk en …eel is het als N.-I. grondgebied erkend.

…e reis, welke de resident van Menado, Jellesma, in … naar het eiland maakte, om er bestuur en belasting …regelen, werd meegemaakt door den predikant Krol. …plaatste er een inlandsch onderwijzer, tevens gods…onderwijzer, hetgeen het gevolg had, dat een jaar … de geheele bevolking van 4 à 500 personen protes…ch gedoopt was."

…ar verwacht wordt zal de vroeger geopperde arbi…-oplossing, ook nu weer als weg tot uitkomst aan… worden. Naar beweerd is, en ook aan te nemen is, … de regeering van Washington aan die te Madrid, … in 1909, opheldering gevraagd. De uitslag van deze …matie is geheim gehouden. Uit zwakheid? Of uit …nt?

… het Internationaal Gerechtshof in Den Haag het … te beslechten krijgen?

Het Engelsch-Turksche geschil over de grens van Irak.

…e Engelsche vertegenwoordiger overhandigde een … aan Turkije om protest aan te teekenen tegen de …ntratie en de bedrijvigheid van nieuwe Turksche …pen in het gebied van Irak, zeggende, dat, indien …kije geen maatregelen treft om in den toestand te …zien, Engeland van 11 October om 12 uur af zijn …eid van handelen zou hernemen en maatregelen zou …en volgens de omstandigheden.

…e Raad van Volkscommissarissen, te Angora ver…erd, gelastte zijn vertegenwoordiger te Konstantinopel …iddellijk aan den Engelschen vertegenwoordiger een … te overhandigen, die zegt dat de Engelsche nota op …eerde inlichtingen berust, dat de grenslijn, die op …ptember door den Volkenbondsraad omschreven is, …dhaafd is en niet overschreden is bij de operaties … de roovers, die sedert een week zijn afgeloopen. De …esluit, dat Turkije de beslissing van den Volken…stipt naleeft, bereid is hem alle inlichtingen te ver…ken en hem verzocht maatregelen te treffen om …esluit te doen eerbiedigen. Te Angora vat men den …and zeer kalm op.

…Londen schijnt men met deze verklaring echter niet …den.

…moeilijkheid om tot een oplossing te geraken, be…hierin, dat, volgens de Britsche opvatting van den … quo, de grens gehandhaafd dient te blijven, zooals … het Verdrag van Lausanne is vastgesteld, terwijl …urken zich willen houden aan de grens, welke bij …wapenstilstand werd bepaald. De Turken zijn daar…an oordeel, dat hun troepen de grens niet hebben …chreden en dat zij op Turksch gebied zijn aange… door Britsche strijdkrachten.

…cDonald heeft vóór zijn vertrek naar Glasgow …quaestie in het Foreign Office besproken en of… nog geen beslissing werd genomen, verwacht …dat de Britsche regeering nogmaals een in krach…ermen gestelde nota aan Turkije zal zenden.

…ens nadere berichten nemen de militaire maat…n der Turken zulk een omvang, dat men zelfs van …mobilisatie spreekt.

…e Turksche regeering heeft tot den Volkenbondsraad …telegram gericht, waarin het nemen van maatregelen … gevraagd met het oog op de nakoming der op …pt. door den Bond genomen beslissing in zake den … quo aan de grens van Irak. Zij doet opmerken, … Turkije, in weerwil van zijn wettige aanspraken, den …anden toestand heeft gehandhaafd, zooals op dien …m door den Bond vastgesteld is.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

NEDERLAND'S OPVOEDTAAK IN INDIE.

Rede, gehouden door Dr. G. J. Nieuwenhuis te Apeldoorn, op Woensdag 8 October, voor de Volksuniversiteit, in samenwerking met het Kon. Kol. Inst. en andere vereenigingen.

Na het openingswoord van den heer Ir. J. Bloemsma, voorzitter der afd. Apeldoorn der V. U., begint spreker met de vraag te stellen: Wat is koloniseeren? Waarom gaat men naar Indië? Den nadruk legt hij er op, dat degenen die er heen gaan, moeten gaan met den wil Indië te geven al het goede wat zij in zich hebben.

Kolonisatie is als 't werk der bijen, zij zoeken de honing en brengen het bevruchtende stuifmeel.

De kolonisatie geschiedt uit winstbejag, doch werd daardoor de cultuur verbreid. Men denke zich eens in, hoe 't ons te moede zou zijn, als hier eens een Chineesche G. G. was. In den grond is gekoloniseerd worden niet onteerend, maar toch zal er een oogenblik komen, dat het gekoloniseerde volk zelf wil werken aan zijn eigen ontwikkeling.

Treffend schetste spreker de tegenstelling tusschen Westersche en Oostersche levensbeschouwing. De eerste met te veel materialisme, najagend de middelen om gelukkig te worden, doch niet verder gekomen dan technische vaardigheden, zonder geluk; de andere, die dat technische verwaarloosde en zich opsloot in zichzelf, en misschien meer waar geluk deelachtig werd. Het Westen werd in de oudheid geleerd door 't Oosten; daarna bracht het Westen zijn beschaving naar den anderen kant der wereld, nu wordt hoe langer hoe meer het Westen beïnvloed door de geestelijke ontwikkeling van het Oosten en tracht het Oosten zijn tekort aan techniek aan te vullen.

Wat kregen wij uit Indië? Allereerst ons nationaal vermogen, ons aanzien in de wereld; onze industrie drijft voor een belangrijk deel op Indië, dat ook belangrijk afzetgebied is voor onze intellectueelen.

Wat gaven wij aan Indië? Spreker wijst op: beperking der vorstenmacht, beter recht, betere hygiëne, beteren landbouw. Het groote gevaar is, dat de politieke vrijheid in Indië komt, voor het er rijp voor is.

Daarvoor is vooral noodig leiders te kweeken, vroom van gemoed, krachtig van lichaam, met een sterk karakter, verantwoordelijkheidsgevoel. Daarvoor is noodig een heel ander onderwijsstelsel dan nu. Dat schoolstelsel wil spr. als het Amerikaansche op de Filippijnen. Daarom acht spr. het noodig naar Indië te brengen het beste wat wij hebben, dan alleen zal het voor ons behouden blijven.

De lezing werd toegelicht met teekeningen, snijwerk, dooken en lantaarnplaatjes.

Het was een genot deze frissche rede, met tal van pakkende, scherpe voorbeelden, te volgen.

Prof. Kielstra en Dr. Koningsberger zullen nog drie avonden geven. *Er is op de eerste lezing, Dinsdag 28 Oct., 8 uur, in de Coöp. Landb. Handelsver. nog gelegenheid zich te laten inschrijven.* Leden van de afd. Apeldoorn, maakt hiervan gebruik en spoort uw kennissen aan deze reeks, die besloten wordt met een filmavond, te volgen. Wie op de lezing van Dr. Nieuwenhuis niet is geweest, heeft veel gemist.

J. C. BAARS.

Afdeeling Utrecht:

Het Bestuur heeft voor het archief aangekocht het gedenkboek van het Algem. Nederl. Verbond, uitgegeven bij het 25-jarig bestaan dier Vereeniging. De leden der afd. kunnen dit werk ter inzage of ter lezing krijgen aan het Secretariaat, Mengelberglaan 48.

De Utrechtsche Kunstkring geeft Dinsdag 21 October e.k., des avonds ten 8 ure, in de groote zaal van Tivoli aan zijne leden een *Indischen kunstavond.* De wajang poerwo (Jav. schimmenspel) zal vertoond worden. Javaansche dansen zullen uitgevoerd worden, een en ander door den bekenden Raden Hardjodiringgo, in nationaal kostuum. De leden van „Oost en West", ieder hunner met een huisgenoot, hebben toegang tot dien kunstavond op dezelfde voorwaarden als de leden van den Kunstkring. Kaarten met nader bericht zullen toegezonden worden door het Bestuur der afd. Utrecht en Omstreken.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

Den Heeren Secretarissen der afdeelingen wordt beleefd verzocht om onder de leden hunner afdeeling bekendheid te geven aan de bij het Secretariaat der Vereeniging, den Haag, Heulstraat 17, alsnog beschikbare exemplaren der Oost- en West-medaille (ter herinnering aan het 25-jarig bestaan der Vereeniging). Prijs per stuk ƒ 3.50.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 18 October 1924*, des n.m. ten 2 ure, in het gebouw Heulstraat 17.

Punten van behandeling:

1. Notulen (Zie K.W. van 28 Mei, No. 22).
2. Installatie nieuwe H.B.-leden (Haarlem, Utrecht en Amersfoort).
3. Samenwerking van „Oost en West" met de Nederl. Reisvereeniging.
4. Bespreking voorstel van den heer Van Geuns en door dezen in te leiden (Een bond van Ind. Vereenigingen. Zie K.W. van 15 Mei No. 20).
5. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.
6. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Den Haag, 1 October 1924.

Van de Redactie:

De heer Steuerwald verzoekt ons het navolgende ter kennis te brengen:

In de Grafiek, voorstellende de *„Verschuiving van den Tijd tusschen Nederland en Java"* (verschenen in het Kol. Weekbl. van 9 dezer), zijn de uren aangeduid met *een tot vier en twintig* (o1—24) en tengevolge daarvan is de laatste zin niet duidelijk en is deze te lezen als volgt:

Zoo is op het oogenblik, dat het in *Amsterdam 17 uur* is, de tijd te *New-York 12 uur* en te *Batavia 24 uur.* Middernacht is aangeduid door *oo/24.*

In België en Frankrijk wordt de tijd op deze wijze reeds aangegeven en kunnen daardoor geen vergissingen ontstaan.

Amsterdam vijf uur 's morgens wordt aangeduid door *Amsterdam o5* en *Amsterdam vijf uur 's middags* wordt aangeduid door *Amsterdam 17.*

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

J. Risseeuw, Rustenburgerstraat 241 II te Amsterdam, als tijdelijk adjunct-accountant bij den belastingdienst;

C. L. M. van de Bilt, Koningstraat 108 te Helder, als ijker bij het IJkwezen.

D. C. Thürkow, Rietveld 115 te Delft, als ijker bij het IJkwezen;

Ir. H. J. C. Gout, Koninginnelaan 60 te Rijswijk (Z.-H.), als electrotechnisch ingenieur bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 's LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

a. onderwijzer bij het m.u.l.o. (hoofdakte en akte wiskunde l.o. vereischt);

b. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs;

c. twee verpleegsters, bekend met röntgenologie, zeven verpleegsters en drie verplegers voor het krankzinnigenwezen;

d. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:

a. hoofdonderwijzeres met akte Fransch;

b. hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wende tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A. B. (voor de betrekkingen genoemd onder 1°., *a*, *b* en tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder 1°. en tot de 10de afdeeling (voor de betrekkingen der 2°.).

Mutaties van 8 tot 15 Oct. 1924.

Nieuwe leden.

K. Hidding, Litt. Ind. Student, Leiden, Plantsoen [illegible] ƒ 2.50.
Mej. Mr. H. P. Dijk, Apeldoorn, Marktplein 26. ƒ 5.—
P. W. J. Bischoff, Oud Ass.-Resident, Den Haag, Go[illegible] regenstr. 64. ƒ 5.—.
H. A. J. Tobias, Directeur Adviesbureau te Malang. ƒ [illegible]

Afschrijven.

H. Begemann, Phil. Student, Utrecht, Rijnlaan 145.
J. H. Calmeijer, Gep. Kap. t. Zee, Haarlem, Wester[illegible] straat 28, (overleden).
L. van Koetsveld, Inspecteur v. Financiën, Malang, (o[illegible] leden).

Adresveranderingen.

Prof. Dr. C. E. Benjamins, Hoogleeraar, van: Utr[illegible] naar: Groningen. ƒ 5.—.
T. S. Smit, Indol. student, Leiden, van: Warmonder[illegible] 12 naar: Vischmarkt 19.
W. A. Zelle, Gep. O.-I. Ambtenaar, van: Den Haag, [illegible] Speykstr. 78 naar: Oosterbeek, Paul Krugerstr[illegible] ƒ 2.50. (afd. Arnhem).
G. W. Beijer, Den Haag, van: Fred. Hendriklaan [illegible] naar: Hotel de Zalm.
D. W. Z. de Vries, Den Haag, van: Banstr. 27 n[illegible] Sweelinckplein 8.
K. W. Rauh, Gep. Majoor Cavalerie, Den Haag, v[illegible] Hotel „Pomona" naar: Ligusterstr. 107, p.a. J. L. [illegible]
L. C. Heyting, Scheveningen, Pansierstr. van: 7 naar: [illegible]
Mr. J. C. L. Cambier, Lid Raad v. Justitie, van: Soera[illegible] naar: Den Haag, p.a. firma Mathol & Cambier, Bu[illegible] hof 40. ƒ 5.—.
J. J. Diedrich, Gep. O.-I. Ambtenaar, van: Vught naar [illegible] Hintham (bij den Bosch), Hinthamerstraatweg.
M. A. van der Sprong, Oud-Inspecteur P.T.T., v[illegible] Brussel, Rue du Trône 98 naar: Nice, Pension Ca[illegible] lero, Avenue des Pileurs 3.
A. Schöftlein, van: onderneming Sambiredjo, Halte Sa[illegible] naar: Solo, Achterstraat.
H. H. de Cock, Ass.-Resident, van: Bojolali naar: Klaten.
P. J. Deijs, Gedipl. Gezaghebber B.B., naar: Laboe[illegible] Bilik (S.O.K.).
C. A. Emeis, Onderwijzer, van: Madioen naar: Soerabaija.
J. Fabriek, Sergeant 14e Bat. Inf., naar: Buitenzorg.
H. A. Gunsch, 1ste Machinist, van: s.f. „Bandjar[illegible] Tegal naar: s.f. „Kanigoro" Madioen.
G. Mulder, Off. v. Gez. 1ste kl., naar: Poerworedjo.
F. J. Nainggolan, Gouv. Ind. Arts, van: Bojolali naar: Fort van de Capellen.
F. A. V. van Opdorp, Commies P.T.T., naar: Singaradja.
Mr. J. B. R. J. T. Pilon, Voorzitter Landraad, naar: Djokdja.
H. Radersma, Ass.-Resident, naar: Pontianak.
A. C. W. de Roock, Administrateur Volkscredietb[illegible] van: Koedoes naar: Soerabaija, Koninginnelaan 45.
A. C. van der Velden, Controleur B.B., naar: Bandjermasing.
M. T. Velsing, Ass.-Resident, naar: Bandjermasing.
E. C. B. Vogelsang, nu: Employé s.f. „Tjebong[illegible] Djokdja.
J. K. F. Weber, Luit.-Kolonel Inf., naar: Kota-Radja.
P. van Werdt, Adj. Inspecteur v. Arbeid, van: Pematang-Siantar naar: Bindjei.
Ds. G. C. A. A. van den Wijngaard, Predikant, naar: Koepang.
A. J. C. van der Kuyl, 1ste Luit. Mil. Adm., naar Kota Radja.
Dr. C. J. Lumkeman, Dirig. Off. v. Gez., van: Magelang naar: Kediri.
W. G. Rhemzer, Adj. Griffier Landraad, van: Djokdja naar: Pontianak.
W. H. E. Scheurer, Controleur B.B., naar: Modjokerto.
Soetjipto, Ind. Veearts, van: Soemenep naar: Wonogiri.
G. Uylenburg, 1ste Off. Gouv. Marine, naar: Soerabaija.
Mej. M. N. M. Gravemaker, Verpleegster, naar: „Ba[illegible] taran", Wlingi.
A. R. Boele, Ass.-Resident, van: Toeal naar: Batoe Radja (Palembang).
J. Blok, Ass.-Resident, van Selon (Lombok) naar: Timor-Koepang.
J. E. Edie, Ass.-Resident, naar: Singkawang.
H. J. Schmidt, Ass.-Resident, van: Ambon naar: Palembang.
Ch. J. R. Both, nu: Directeur H.B.S. te Soerabaija.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

TUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

NFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

EHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

UIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

ESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
1. Nederlandsch-Indië en de handel.
2. Indische toestanden gezien door een inlander.
3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
4. Sarikat-Islam.
5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
8. De Europeesche vrouw in Indië.
9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
1. Over Bali en zijne bewoners.
2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (bij het Hoofdbestuur).

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s DE UITGEEFSTER.